

Rehber 2026

Ekonomi ve

Kalkınma Kulvarı

Alt Gündem Maddeleri

- Enflasyon dinamikleri ve parasal sıkılaştırma
- Sürdürülebilir kalkınma
- Uluslararası şirketlerin vergi denetimi
- Kobilerin kalkınmadaki rolü
- Dijital ekonomi ve finansal dönüşüm
- Kalkınma için uluslararası iş birliği

İstanbul Üniversitesi
G20 Zirvesi

www.iukulturvehukuk.com
www.iug20zirvesi.com

İçerik

İçerik.....	1
Enflasyon Dinamikleri ve Parasal Sıkışma.....	9
1. Giriş.....	9
2. 2026 Küresel Ekonomik Projeksiyonu.....	9
2.1. Parasal Aktarım Mekanizmasında Yapısal Kırılma.....	9
2.2. Yeşil-Dijital İkiyem ve Enflasyonist Taban.....	9
3. Enflasyonun Yeni Nesil Bileşenleri ve Arz Şokları.....	10
3.1. Karbon Arbitrajı ve Tedarik Zinciri Enflasyonu.....	10
3.1.1. Karbon Sınır Vergileri (CBAM) ve İthal Enflasyon Geçişkenliği:.....	10
3.1.2. Enerji Dönüşümünün Kısa Vadeli Birim Maliyetler Üzerindeki Baskısı:.....	10
3.2. Yapay Zekanın Deflasyonist Kapasitesi ve Ücret Katılığı.....	10
3.2.1. Üretken Yapay Zekanın Operasyonel Verimlilik ve Marjinal Maliyet Etkisi:.....	10
3.2.2. Algoritmik Fiyatlama (Dynamic Pricing) ve Enflasyon Katılığı:.....	11
4. Stratejik Para Politikası ve Sıkışma Mekanizması.....	11
4.1. Parasal Sıkışma Döngüsünde Yeni Evre.....	11
4.1.1. “Higher for Longer” ve Likidite Tuzağı Riski:.....	11
4.1.2. Nötr Faiz (R-Star) Seviyesinin Yeniden Tanımlanması:.....	11
4.2. Modern Politika Araçları ve Sterilizasyon.....	11
4.2.1. Dijital Merkez Bankası Paraları (CBDC) ve Anlık İletim:.....	11
4.2.2. Kantitatif Sıkışma (QT) ve Tahvil Piyasası:.....	11
5. Parasal Sıkışma Politikası.....	12
5.1. Kredi Kanalları ve Borç Sürdürülebilirliği.....	12
5.1.1. Yüksek Faiz Ortamında Kamu Borç Stoku ve Temerrüt (Default) Riskleri:.....	12
5.1.2. Şirket Karlılıkları ve Borç Yapılandırma İhtiyaçları:.....	12
5.2. Beklenti Yönetimi ve Politika Güvenilirliği.....	12
5.2.1. Sosyal Medya ve Dijital Platformların Enflasyon Psikolojisi Üzerindeki Rolü:.....	12
5.2.2. Merkez Bankası Bağımsızlığı ve İletişim Stratejileri:.....	13
5.3. Finansal Piyasaların Tepkisi ve Likidite Çekilmesi.....	13
5.3.1. Tahvil Getirileri ve Varlık Fiyatları:.....	13
5.3.2. Döviz Kuru Tepkileri ve Sermaye Akımları:.....	13
6. G20 Ülkeleri Stratejik Görünüm ve Politika Analizi.....	13
6.1. Amerika Birleşik Devletleri.....	13

6.2. Arjantin.....	13
6.3. Avustralya.....	13
6.4. Brezilya.....	14
6.5. Kanada.....	14
6.6. Çin.....	14
6.7. Almanya.....	14
6.8. Fransa.....	14
6.9. Avrupa Birliği.....	14
6.10. İtalya.....	14
6.11. Japonya.....	14
6.12. Meksika.....	15
6.13. Rusya:.....	15
6.14. Suudi Arabistan.....	15
6.15. Güney Kore.....	15
6.16. Türkiye.....	15
6.17. Birleşik Krallık.....	15
6.18. Endonezya.....	15
6.19. Hindistan.....	15
6.20. Güney Afrika.....	16
7.Sonuç: Yeni Normal Ve Sistemik Risk Yönetimi.....	16
Sürdürülebilir Kalkınma.....	16
1. Giriş.....	16
1.1. Ekonomik Büyüme vs. Emisyon Çıkmazı:.....	16
1.1.1. Stratejik ve Rekabetçi Çerçeve:.....	17
1.1.2. Yeşil Temerrüt (Green Default) Riski:.....	17
1.1.3. G20: Küresel Standart Belirleyici ve Finansal Baskı:.....	17
2. Sürdürülebilir Kalkınmanın Temel Boyutları.....	17
2.1. Ekonomik Boyut.....	17
2.1.1. Yeşil Ekonomi ve Sürdürülebilir Büyüme.....	17
2.1.2. Kaynak Verimliliği ve Dayanıklılık.....	17
2.2. Sosyal Boyut.....	18
2.2.1. Eşitsizliklerin Azaltılması.....	18
2.2.2. Eğitim, Sağlık ve İstihdam Politikaları.....	18
2.3. Çevresel Boyut.....	18
2.3.1. Karbon Ayak İzi ve Emisyon Azaltımı.....	18
2.3.2. Doğal Kaynakların Korunması.....	18
3. G20 Perspektifinden Sürdürülebilir Kalkınma.....	18
3.1. Ülke Stratejileri.....	18
3.1.1. Gelişmiş Ülkeler.....	19
3.1.2. Gelişmekte Olan Ülkeler.....	19
3.2. Uluslararası İşbirliği ve Hedefler.....	20

3.2.1. Paris Anlaşması ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH'ler).....	20
3.2.2. Finansal Mekanizmalar.....	20
4. G20 Zirvelerinde Sürdürülebilir Kalkınma Konuları.....	20
4.1. Tartışılan Temel Konular.....	20
4.1.1. İklim Değişikliği ve Enerji Geçişi.....	20
4.1.2. Karbon Piyasaları ve Ekonomik Teşvikler.....	21
4.2. Karar ve Deklarasyonlar.....	21
4.2.1. Ortak Bildirgeler.....	21
4.2.2. Uygulama ve Etki Analizi.....	21
5. Ülke Bazlı Örnekler ve Politika Karşılaştırmaları.....	22
5.1. Gelişmiş Ülkeler.....	22
5.2. Gelişmekte Olan Ülkeler.....	22
5.3. Politika Farklılıkları ve Başarı Örnekleri.....	23
6. Karşılaşılan Zorluklar ve Engeller.....	23
6.1. Finansman ve Yatırım Eksikliği.....	23
6.2. Teknoloji Transferi ve Kapasite Farklılıkları.....	23
6.3. Politik ve Ekonomik Uyumsuzluklar.....	23
7. G20 Ülkeleri Görüşleri.....	23
7.1. Almanya:.....	24
7.2. Amerika Birleşik Devletleri:.....	24
7.3. Arjantin:.....	24
7.4. Avustralya:.....	24
7.5. Brezilya:.....	24
7.6. Çin:.....	24
7.7. Endonezya:.....	24
7.8. Fransa:.....	24
7.9. Güney Afrika:.....	25
7.10. Güney Kore:.....	25
7.11. Hindistan:.....	25
7.12. İngiltere:.....	25
7.13. İtalya:.....	25
7.14. Japonya:.....	25
7.15. Kanada:.....	25
7.16. Meksika:.....	25
7.17. Rusya:.....	26
7.18. Suudi Arabistan:.....	26
7.19. Türkiye:.....	26
7.20. Avrupa Birliği:.....	26
8. Sonuç ve Öneriler.....	26
Uluslararası Şirketlerin Vergilendirilmesi ve Denetimi.....	27
1. Giriş.....	27

1.1. Uluslararası Şirketlerin Ekonomik Önemi.....	27
1.1.1. Çok uluslu şirketlerin küresel ekonomik etkisi:.....	27
1.1.2. G20 ülkelerinde istihdam ve yatırım üzerindeki rolü:.....	27
1.2. Vergilendirme ve Denetimin Önemi.....	28
1.2.1. Vergi gelirleri ve kalkınma hedefleri:.....	28
1.2.2. Denetim eksikliklerinin ekonomik sonuçları:.....	28
2. Uluslararası Vergilendirme Sistemi.....	28
2.1. Çok Uluslu Şirketlerde Vergi Yapısı.....	28
2.1.1. Ülkeler arası vergi oranı farklılıkları:.....	28
2.1.2. Transfer fiyatlandırması ve kâr aktarımı mekanizmaları:.....	29
2.1.3. Vergi planlaması ve uluslararası uyum:.....	29
2.2. Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları (DTA).....	29
2.2.1. Anlaşmaların amacı ve kapsamı:.....	29
2.2.2. G20 ve OECD standartlarına uyum:.....	29
2.2.3. Uygulamadaki zorluklar ve örnek vakalar:.....	29
2.3. Dijital Ekonomi ve Vergilendirme.....	30
2.3.1. Dijital hizmet vergisi (DST) kavramı:.....	30
2.3.2. G20’de dijital vergi tartışmaları:.....	30
2.3.3. E-ticaret ve yeni gelir modellerinin vergilendirilmesi:.....	30
3. Denetim ve Şeffaflık.....	30
3.1. Uluslararası Denetim Standartları.....	30
3.1.1. IFRS ve mali tablo denetimi:.....	30
3.1.2. Bağımsız denetim kurumlarının rolü:.....	30
3.2. Vergi Şeffaflığı ve Raporlama.....	31
3.2.1. Country-by-Country Reporting (CbCR) uygulaması:.....	31
3.2.2. Vergi cennetleri ve gelir gizliliği:.....	31
3.2.3. Şeffaflık standartlarının ekonomik etkisi:.....	31
3.3. Ulusal Denetim Kurumları ve İşbirliği.....	31
3.3.1. G20 ülkelerinde vergi denetim otoriteleri:.....	31
3.3.2. Uluslararası işbirliği mekanizmaları:.....	32
3.3.3. Bilgi paylaşımı ve ortak denetim uygulamaları:.....	32
4. G20 Ülkeleri Görüşleri.....	32
4.1. Almanya:.....	32
4.2. Amerika Birleşik Devletleri:.....	32
4.3. Arjantin:.....	32
4.4. Avustralya:.....	32
4.5. Brezilya:.....	33
4.6. Çin:.....	33
4.7. Endonezya:.....	33
4.8. Fransa:.....	33
4.9. Güney Afrika:.....	33

4.10. Güney Kore:.....	33
4.11. Hindistan:.....	33
4.12. İngiltere:.....	34
4.13. İtalya:.....	34
4.14. Japonya:.....	34
4.15. Kanada:.....	34
4.16. Meksika:.....	34
4.17. Rusya:.....	34
4.18. Suudi Arabistan:.....	34
4.19. Türkiye:.....	35
4.20. Avrupa Birliği:.....	35
5. Sonuç ve Öneriler.....	35
Kobi'lerin Kalkınmadaki Rolü.....	35
1.Giriş.....	35
2. Ekonomik Büyüme.....	36
2.1.Ekonomik büyüme nasıl işler.....	36
2.2.Ekonomik büyümenin aşamaları.....	36
2.3.Ekonomik büyümeyi ölçmek:Ölçüt ve araçlar.....	37
3.KOBİ'lerde İstihdam.....	37
3.1.1.İstihdamın Temel Özellikleri.....	37
1.Çalışan Kişilerin İş gücü Piyasasında Yer Alması.....	37
2.Gelir Elde Etme.....	38
3.Ekonomik Büyüme ve Kalkınma.....	38
4.Çalışma Koşulları ve Yasal Düzenlemeler.....	38
3.1.2.İstihdamın Ekonomiye Katkıları.....	38
1.Ekonomik Büyüme.....	38
2.Tüketim Artışı.....	38
3.Vergi Gelirleri ve Kamu Harcamaları.....	38
4.Toplumsal Refah.....	38
4.Toplumsal Kapsayıcılık ve Kadın Girişimciliği.....	38
4.1.Ekonomik büyüme ve üretkenlik.....	39
4.2.İstihdam ve toplumsal refah.....	39
4.3.Girişimcilik ekosisteminin güçlendirilmesi.....	39
5.Kobi'lerin Finansmana Erişimi.....	39
5.1.Avrupa birliği'nin finansman destekleri.....	40
5.1.1.Avrupa Yatırım Bankası (EIB).....	40
5.1.2.Avrupa Yatırım Fonu (EIF).....	40
5.1.3.COSME Programı.....	40
6.Dijital Dönüşüm ve KOBİ'lerin Küresel Rekabet Gücü.....	40
7.KOBİ'ler, Sürdürülebilir Kalkınma ve Yeşil Dönüşüm.....	41
7.1.Dijital ve yeşil dönüşüm.....	41

8.OECD'nin KOBİ'lere Yönelik Faaliyetleri.....	42
8.1.OECD Bologna Süreci.....	42
8.2.İstanbul Konferansı.....	43
8.2.1.“Küresel Ekonomide Girişimciliğin ve Yenilikçi KOBİ'lerin Geliştirilmesi” teması ile yapılan konferansın amaçları aşağıdaki şekildedir.....	43
8.3.Remtech.....	43
9.G20'de KOBİ Katkısı.....	44
Tablo 9.1 KOBİ'lerin Ülke Ekonomileri İçindeki Yerleri (Yüzde).....	44
10.KOBİ'lerin Kriz Dayanıklılığı.....	45
11.G-20 Ülkelerinin Görüşleri.....	45
11.1.Almanya.....	45
11.2.Amerika Birleşik Devletleri.....	45
11.3.Arjantin.....	45
11.4.Avustralya.....	46
11.5.Brezilya.....	46
11.6.Çin.....	46
11.7.Endonezya.....	46
11.8.Fransa.....	46
11.9.Güney Afrika.....	46
11.10.Güney Kore.....	47
11.11.Hindistan.....	47
11.12.İngiltere.....	47
11.13.İtalya.....	47
11.14.Japonya.....	47
11.15.Kanada.....	47
11.16.Meksika.....	48
11.17.Rusya.....	48
11.18.Suudi Arabistan.....	48
11.19.Türkiye.....	48
11.20.Avrupa Birliği.....	48
12.G-20 Zirvesinde neler konuşuldu.....	49
13.Sonuç.....	49
Dijital Ekonomi ve Finansal Dönüşüm.....	50
1. Giriş.....	50
2. Dijital altyapı.....	50
3. Finansal kapsayıcılık.....	51
3.1. Global Partnership for Financial Inclusion.....	51
3.1.1.G20 içinde finansal kapsayıcılığın artırılması gerektiği konusunda güçlü bir uzlaşma bulunmaktadır.Ancak ülkelerin uygulama modelleri farklılık göstermektedir... 52	52
3.2. G20'ye Katkı Sağlayan Uluslararası Kuruluşlar.....	52
4. Sınır ötesi ödeme sistemlerinin iyileştirilmesi.....	52

4.1. Financial Stability Board.....	53
4.2. Bank for International Settlements.....	53
4.1.1.G20'nin genel tutumu, sınır ötesi ödemelerin maliyetini düşürmek ve işlem sürelerini kısaltmak yönündedir; bu alanda asgari standartlar ve teknik uyumun artırılması konusunda geniş bir uzlaşma vardır.Ancak uygulama yöntemleri ve stratejik öncelikler ülkeden ülkeye farklılaşmaktadır.....	54
5.Dijital ekonominin küresel yönetimi.....	55
5.2.Küresel yönetimin temel unsurları.....	55
5.2.1.Çok Aktörlü Yapı (Multi-Actor Governance).....	55
5.2.2.Norm ve Kural Üretimi.....	55
5.2.3.Çok Katmanlılık (Multi-Level Governance).....	56
5.2.4.Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik.....	56
5.2.5.Katılımcılık ve Kapsayıcılık.....	56
5.2.6.Esneklik ve Uyarlanabilirlik.....	56
5.2.7.İş Birliği ve Koordinasyon Mekanizmaları.....	56
6.Dijital ekonomide güvenli veri akışının önemi.....	57
6.1.FinTech (Financial Technology).....	57
7.Kripto varlıklar.....	58
7.1.Ekonomik ve Finansal Etkiler.....	58
7.2.Düzenleyici ve Uluslararası Boyut.....	58
7.3.Kalkınma ve Dijital Ekonomi Bağlantısı.....	58
7.4.G20 Kapsamında Kripto Varlıkların Düzenleyici ve Uluslararası Boyutu.....	58
7.4.1.G20 çerçevesinde kripto varlık düzenlemesinin üç temel hedefi bulunmaktadır:..	59
7.5.Kripto Paralarda Dalgalanmalar ve Gelişmekte Olan Ükelere Etkisi Bağlamında G20 Tutumu.....	59
7.5.1.Kara para aklama konusunda 40 öneri devletlerin şunları yapmasını gerektirir;..	59
8.Merkez Bankası Dijital Paraları (CBDC).....	60
9.G-20 ÜLKELERİNİN GÖRÜŞLERİ.....	60
9.1.Almanya.....	60
9.2.Amerika Birleşik Devletleri.....	60
9.3.Arjantin.....	61
9.4.Avustralya.....	61
9.5.Brezilya.....	61
9.6.Çin.....	61
9.7.Endonezya.....	61
9.8.Fransa.....	61
9.9.Güney Afrika.....	62
9.10.Güney Kore.....	62
9.11.Hindistan.....	62
9.12.Birleşik krallık.....	62

9.13.İtalya.....	62
9.14.Japonya.....	62
9.15.Kanada.....	63
9.16.Meksika.....	63
9.17.Rusya.....	63
9.18.Suudi Arabistan.....	63
9.19.Türkiye.....	63
9.20.Avrupa Birliği.....	63
10.G20 zirvesinde ne konuşuldu?.....	64
11.Sonuç.....	64
Kalkınma için Uluslararası İş Birliği.....	64
1.Giriş.....	64
2.Küresel Borç Sürdürülebilirliği ve Finansal İstikrar.....	65
3.Çok Taraflı Kalkınma Bankalarının Reformu ve Uluslararası İş Birliği.....	65
4.Dijital Dönüşüm ve Kalkınma İçin Uluslararası İş Birliği.....	66
5.İklim Değişikliği ve Kalkınma İçin Uluslararası İş Birliği.....	66
6.Gıda Güvenliği ve Tarımsal Kalkınma.....	67
7.Gelişmekte Olan Ülkelerin Küresel Ticarete Entegrasyonu.....	67
7.1.OECD.....	67
7.2.International Monetary Fund (IMF).....	68
7.3.Dünya Bankası Grubu.....	68
7.4.United Nations Development Programme (UNDP).....	69
8.G-20 ÜLKELERİNİN GÖRÜŞLERİ.....	69
8.1.Almanya.....	69
8.2.Amerika Birleşik Devletleri.....	69
8.3.Arjantin.....	69
8.4.Avustralya.....	70
8.5.Brezilya.....	70
8.6.Çin.....	70
8.7.Endonezya.....	70
8.8.Fransa.....	70
8.9.Güney Afrika.....	70
8.10.Güney Kore.....	70
8.11.Hindistan.....	70
8.12.Birleşik Krallık.....	70
8.13.İtalya.....	71
8.14.Japonya.....	71
8.15.Kanada.....	71
8.16.Meksika.....	71
8.17.Rusya.....	71
8.18.Suudi Arabistan.....	71

8.19.Türkiye.....	71
8.20.Avrupa Birliği.....	71
9.G20 zirvesinde neler konuşuldu?.....	71
10.Sonuç.....	72

Enflasyon Dinamikleri ve Parasal Sıkışma

1.Giriş

2026 yılı, küresel ekonomide geleneksel para politikası araçlarının yapısal bir dirençle karşılaştığı ve enflasyonun "yeni normal" seviyelerine çıpalandığı kritik bir dönemeçtir. Jeopolitik gerilimler, yeşil dönüşüm maliyetleri ve teknolojik şoklar, fiyat istikrarını sadece faizle yönetilemeyecek kadar karmaşık bir denkleme dönüştürmüştür. Bu rapor, finansal dayanıklılığı tehdit eden sistemik riskleri ve G20 ölçeğindeki yeni nesil politika yönelimlerini analiz etmektedir.

2. 2026 Küresel Ekonomik Projeksiyonu

2.1. Parasal Aktarım Mekanizmasında Yapısal Kırılma

2026 konjonktüründe geleneksel faiz kanalı, artan kamu borç stoğu ve "mali baskınlık" (fiscal dominance) nedeniyle beklenen soğumayı yaratmakta zorlanmaktadır. Merkez bankalarının kısıtlayıcı duruşu, hanehalkı harcamalarından ziyade reel sektörün yatırım iştahını (CAPEX) baskılayarak, arz yönlü bir daralma riskini (stagflasyonist baskı) beraberinde getirmektedir.

2.2. Yeşil-Dijital İkilem ve Enflasyonist Taban

Küresel enflasyon sepeti artık geçici şoklara değil, "Yeşil Dönüşüm" (Greenflation) yatırımlarının yarattığı yüksek birim maliyetlere çıpalanmıştır. Bu durum, merkez bankalarının %2'lik geleneksel enflasyon hedeflerinin "gerçekçiliğini" sorgulatmakta ve 2026 itibarıyla "Yeni Normal Enflasyon Hedeflemesi" tartışmalarını G20 gündeminin merkezine taşımaktadır.

3. Enflasyonun Yeni Nesil Bileşenleri ve Arz Şokları

3.1. Karbon Arbitrajı ve Tedarik Zinciri Enflasyonu

CBAM (Karbon Sınırdaki Düzenleme Mekanizması), 2026'da "karbon sızıntısını" engellerken, gelişmekte olan ülkeler için örtük bir gümrük vergisine dönüşmüştür. Bu durum, ithal ara mallarda maliyet artışını kalıcı hale getirerek küresel değer zincirlerinde "Korumacı Enflasyon" (Protectionist Inflation) dönemini başlatmıştır.

3.1.1. Karbon Sınır Vergileri (CBAM) ve İthal Enflasyon Geçişkenliği:

Avrupa Birliği'nin tam kapasiteyle uygulamaya koyduğu Karbon Sınırdaki Düzenleme Mekanizması, karbon yoğun üretim yapan ülkelere gelen ara malların maliyetleri belirgin şekilde yükseltmiştir. Bu durum, "karbon maliyetinin" tedarik zinciri boyunca nihai tüketiciye yansımalarıyla sonuçlanan kalıcı bir ithal enflasyon döngüsü yaratmaktadır.

3.1.2. Enerji Dönüşümünün Kısa Vadeli Birim Maliyetler Üzerindeki Baskısı:

Fosil yakıtlara yönelik yatırımların hızla kesilmesi ile yenilenebilir enerji kapasitesinin henüz baz yükü (base load) karşılayamaması, 2026'da "enerji arz boşluğu" yaratmıştır. Bu geçiş süreci, sanayi üretim maliyetlerini yapısal olarak yukarı iterek geleneksel para politikasının kontrol edemediği bir maliyet şoku oluşturmaktadır.

3.2. Yapay Zekanın Deflasyonist Kapasitesi ve Ücret Katılığı

Yapay zeka entegrasyonu hizmet sektöründe marjinal maliyetleri 0 seviyesine yaklaştırırken, yüksek nitelikli işgücünde yaratılan "talep fazlası" ücret-fiyat sarmalını tetiklemektedir. Teknoloji kaynaklı bu asimetri, para politikasının sadece faizle yönetmeyeceği kadar karmaşık bir "Sektörel Enflasyon Ayrışması" yaratmaktadır.

3.2.1. Üretken Yapay Zekanın Operasyonel Verimlilik ve Marjinal Maliyet Etkisi:

Üretken yapay zekanın (GenAI) hizmet sektörü ve beyaz yakalı iş süreçlerine entegrasyonu, operasyonel verimlilikte kayda değer artışlar yaratmıştır. Bu verimlilik artışı, marjinal maliyetleri düşürerek parasal sıkılaşmanın yarattığı daralmayı telafi eden deflasyonist bir güç (technological disinflation) sağlamaktadır.

3.2.2. Algoritmik Fiyatlama (Dynamic Pricing) ve Enflasyon Katılığı:

Şirketlerin yapay zeka algoritmalarıyla anlık talep takibi yaparak fiyat güncellemesi, fiyatların aşağı yönlü esnekliğini (downward rigidity) azaltmıştır. Bu "dijital katılık", merkez bankalarının faiz artışlarına rağmen perakende fiyatların beklenen hızda gerilememesine (sticky inflation) yol açan modern bir piyasa anomalisidir.

4. Stratejik Para Politikası ve Sıkılaştırma Mekanizması

4.1. Parasal Sıkılaştırma Döngüsünde Yeni Evre

2024-2025 dönemindeki agresif sıkılaştırma adımları, 2026 Mart ayı itibarıyla meyvelerini vermiş olsa da, ekonomilerde "yapışkan enflasyon" (sticky inflation) riski devam etmektedir.

4.1.1. "Higher for Longer" ve Likidite Tuzağı Riski:

Faiz oranlarının uzun süre kısıtlayıcı seviyelerde kalması, reel sektörde yatırım iştahını baskılamakta, hanehalkı borçluluğu üzerinde sistemik bir yük oluşturmaktadır. 2026'da merkez bankaları, enflasyonu düşürmekle finansal sistemi çökertmek arasındaki o ince çizgide yürümektedir.

4.1.2. Nötr Faiz (R-Star) Seviyesinin Yeniden Tanımlanması:

Ekonomiyi ne ısıtan ne de soğutan "doğal faiz oranı" (r^*), 2026'nın yüksek kamu borç yükü ve değişen demografik yapısı nedeniyle yukarı yönlü revize edilmiştir. Bu, geçmişteki "sıfır faiz" dünyasına dönüşün artık bir seçenek olmadığını kanıtlamaktadır.

4.2. Modern Politika Araçları ve Sterilizasyon

Geleneksel faiz koridoru uygulamaları, dijitalleşen finans dünyasında yerini daha sofistike araçlara bırakmaktadır.

4.2.1. Dijital Merkez Bankası Paraları (CBDC) ve Anlık İletim:

CBDC'lerin (Digital Dollar, Digital Euro, Dijital Türk Lirası) pilot aşamadan uygulama aşamasına geçişi, para politikası kararlarının piyasaya saniyeler içinde iletilmesini sağlamaktadır. Bu, likiditeyi anlık olarak sterilize etme (parayı çekme) kabiliyetini artırmıştır.

4.2.2. Kantitatif Sıkılaştırma (QT) ve Tahvil Piyasası:

Merkez bankalarının bilançolarını küçültme kararlılığı (QT), 2026'da uzun vadeli tahvil faizlerini yukarı iterek mortgage ve kurumsal kredi piyasalarında sert bir sıkılaştırma yaratmıştır. Likidite kuruması (liquidity crunch), tahvil piyasalarında "anlık kırılmalıkları" tetikleyen en büyük risk faktörüdür.

5. Parasal Sıkılaştırma Politikası

5.1. Kredi Kanalları ve Borç Sürdürülebilirliği

Sıkı para politikasının reel sektöre yansımaları, 2026 yılı itibarıyla sadece tüketim kısıtı üzerinden değil, "finansal katılık" üzerinden gerçekleşmektedir.

5.1.1. Yüksek Faiz Ortamında Kamu Borç Stoku ve Temerrüt (Default) Riskleri:

2024-2025 sıkılaştırma döngüsünden devralınan yüksek faiz yükü, özellikle gelişmekte olan ülkelerin mali disiplini zorlamaktadır. 2026 Mart ayı itibarıyla, borç çevirme oranlarının (rollover ratio) düşmesi, sistemik bir temerrüt riskini gündeme getirmiş; bu durum merkez bankalarını "mali baskınlık" (fiscal dominance) ve "fiyat istikrarı" arasında bir tercihe zorlamaktadır.

5.1.2. Şirket Karlılıkları ve Borç Yapılandırma İhtiyaçları:

Faizlerin uzun süre kısıtlayıcı bölgede kalması, "zombi şirketlerin" ayıklanma sürecini hızlandırmıştır. Ancak, yüksek sermaye maliyeti stratejik yatırımları da (AR-GE ve Dijital Dönüşüm) baskılayarak orta vadeli büyüme potansiyelini (potential output) riske atmaktadır.

5.2. Beklenti Yönetimi ve Politika Güvenilirliği

Para politikasının başarısı, ekonomik aktörlerin merkez bankası kararlılığına olan inancıyla doğrudan ilişkilidir.

5.2.1. Sosyal Medya ve Dijital Platformların Enflasyon Psikolojisi Üzerindeki Rolü:

2026 dünyasında anlık veri akışı, enflasyon beklentilerinin "çıpasından kopmasına" (unanchoring) çok daha hızlı neden olabilmektedir. Dijital platformlardaki bilgi kirliliği, hanehalkının fiyatlama davranışlarını merkez bankası tahminlerinden saptıran bir "gürültü faktörü" haline gelmiştir.

5.2.2. Merkez Bankası Bağımsızlığı ve İletişim Stratejileri:

Şeffaflık, 2026'da sadece bir tercih değil, piyasa oynaklığını dizginlemek için zorunlu bir araçtır. "Sözlü yönlendirme" (Forward Guidance) ile piyasa beklentileri arasındaki korelasyon, kurumun kredibilitmesini belirleyen temel ölçüttür.

5.3. Finansal Piyasaların Tepkisi ve Likidite Çekilmesi

Likiditenin piyasadan çekilmesi (Quantitative Tightening), varlık fiyatlamalarında yeni bir denge noktası oluşturmaktadır.

5.3.1. Tahvil Getirileri ve Varlık Fiyatları:

Uzun vadeli tahvil faizlerindeki yükseliş, hisse senedi piyasalarında çarpanların daralmasına ve portföy rotasyonlarına neden olmuştur. 2026'da "güvenli liman" arayışı, risk primlerini (CDS) yukarı yönlü tetiklemektedir.

5.3.2. Döviz Kuru Tepkileri ve Sermaye Akımları:

Faiz farklarının (interest rate differential) yarattığı arbitraj imkanları, küresel sermayenin gelişmiş piyasalara yönelmesine yol açmıştır. Gelişmekte olan piyasalar, bu sermaye kaçışını yönetmek için "faiz-rezerv-makro ihtiyati tedbir" üçgeninde hibrit stratejiler izlemektedir.

6. G20 Ülkeleri Stratejik Görünüm ve Politika Analizi

6.1. Amerika Birleşik Devletleri

"Yumuşak iniş" (soft landing) sonrası kısıtlayıcı faiz politikasından nötr seviyeye geçiş süreci yönetilmektedir. Odak noktası, işgücü piyasası sıkılığı ile %2 hedefi arasındaki korelasyonun korunmasıdır.

6.2. Arjantin

Radikal reform paketleri sonrası hiperenflasyon sarmalının kırılması hedeflenmektedir. Para politikasının önceliği, negatif reel faiz dönemini kapatarak parasal tabanı (monetary base) kararlılıkla kontrol altında tutmaktır.

6.3. Avustralya

Hizmet enflasyonundaki yapışkanlık nedeniyle sıkı duruşu en uzun sürdüren gelişmiş ekonomidir. Emtia fiyatlarındaki volatilité ve hanehalkı borçluluğunun finansal istikrar üzerindeki riskleri birincil gündem maddesidir.

6.4. Brezilya

Küresel döngüye en erken tepki veren kurumlardan biri olarak 2026'da "temkinli gevşeme" evresindedir. Maliye politikasındaki genişlemeci risklere karşı reel faiz tamponunu (buffer) koruma stratejisi izlenmektedir.

6.5. Kanada

Konut piyasası ve mortgage maliyetlerinin enflasyon sepeti üzerindeki baskısı yönetilmektedir. Enflasyonun kontrol altına alınmasıyla birlikte, ekonomik büyümeyi destekleyecek kademeli bir faiz indirim döngüsü yürütülmektedir.

6.6. Çin

Küresel trendlerin aksine, emlak sektörü kaynaklı deflasyonist risklere karşı asimetrik bir genişleme politikası izlenmektedir. Likidite enjeksiyonu ve düşük faiz, iç talebi canlandırmanın temel kaldıracıdır.

6.7. Almanya

Euro Bölgesi içerisinde fiyat istikrarı odaklı "şahin" duruşun temsilcisidir. Sanayi üretimindeki yavaşlamaya rağmen, enflasyonun %2 hedefinin altında kalıcılaşması gerektiğini savunmaktadır.

6.8. Fransa

Kısıtlayıcı para politikasını desteklerken, yerelde yeşil enerji ve teknoloji yatırımları (Green Deal) üzerinden arz yönlü enflasyonu düşürmeyi hedeflemektedir.

6.9. Avrupa Birliği

2026'da temel misyon, ülkeler arası tahvil getiri farklarını (fragmentation) kontrol altında tutmaktır. Enflasyonu %2'de çıpalarken büyümeyi boğmayacak bir faiz patikasına geçiş amaçlanmaktadır.

6.10. İtalya

İtalya, 2026'da ECB'nin QT (Bilanço küçültme) programı karşısında 'parçalanma riski' (fragmentation risk) ile yüzleşen en zayıf halkadır; mali konsolidasyon artık bir tercih değil, sistemik bir zorunluluktur.

6.11. Japonya

Negatif faiz rejiminden çıkışın yarattığı "normalleşme" sancuları yönetilmektedir. Pozitif faiz bölgesine geçiş, Yen istikrarı ve küresel carry-trade akımları üzerinde belirleyici olmuştur.

6.12. Meksika

ABD ile ekonomik entegrasyonu ve sermaye girişlerini koruma amacıyla yüksek reel faiz savunması sürdürülmektedir. "Nearshoring" kaynaklı yatırım artışlarının yarattığı talep baskısı izlenmektedir.

6.13. Rusya:

Yaptırımlar ve savaş ekonomisinin yarattığı arz kısıtları nedeniyle çift haneli kısıtlayıcı faiz politikası korunmaktadır. Ruble istikrarı ve iç talep baskısının kontrolü temel operasyonel hedefdir.

6.14. Suudi Arabistan

Riyalin dolara sabitliği nedeniyle Fed faiz patikasıyla tam uyum sergilenmektedir. "Vizyon 2030" finansmanı sürecinde petrol dışı sektörlerdeki likidite yönetimi proaktif şekilde yürütülmektedir.

6.15. Güney Kore

Hanehalkı borç yükü ve demografik yaşlanmanın tüketim üzerindeki etkileri dengelenmektedir. İhracat rekabetçiliği için kur istikrarı ile faiz oranları arasında hassas bir denge gütmektedir.

6.16. Türkiye

Türkiye için 2026, parasal sıkılaştırmanın reel sektör üzerindeki 'temizlik' (creative destruction) etkisinin zirve yapacağı yıldır; odak noktası 'beklenti çıpalama' yoluyla kur korumalı mekanizmaların tasfiyesini tamamlamaktır.

6.17. Birleşik Krallık

İşgücü piyasasındaki ücret artışlarının çekirdek enflasyon üzerindeki ikincil etkileri izlenmektedir. Konut piyasasını normalize edecek kademeli ve veri odaklı bir gevşeme patikasına girilmiştir.

6.18. Endonezya

Dış şoklara karşı finansal dayanıklılık ve sermaye akışı yönetimi önceliklidir. Rupî istikrarını merkeze alan "pro-stability" yaklaşımı, yerel para birimiyle ticareti teşvik eden adımlarla desteklenmektedir.

6.19. Hindistan

Yüksek büyüme ivmesinde gıda ve enerji fiyat oynaklığının genel fiyat seviyesine geçişkenliği engellenmektedir. Dijital Rupî projeleriyle aktarım mekanizmasının verimliliği artırılmaktadır.

6.20. Güney Afrika

Enerji ve lojistik darboğazların yarattığı arz şoklarıyla kısıtlayıcı faiz politikasıyla mücadele edilmektedir. Merkez bankası bağımsızlığı, sermaye kaçışına karşı en güçlü savunma kalkanıdır.

7.Sonuç: Yeni Normal Ve Sistemik Risk Yönetimi

2024-2026 dönemi, küresel para politikasının son otuz yıldaki en karmaşık sınavı olarak kayıtlara geçerken; "eş zamanlı sıkılaştırma" döngüsü, 2026 itibarıyla yerini her ülkenin kendi enflasyon dinamikleri ve borç sürdürülebilirliği kapasitesine göre şekillenen asimetrik bir "Politika Ayrışması" sürecine bırakmıştır. Bu yeni dönemde para politikasının etkinliği artık sadece faiz enstrümanı ile değil; beklenti yönetimi, kredi kanalları ve maliye politikasıyla sağlanan senkronizasyon üzerinden perçinlenmektedir. 2026 yılı, düşük faiz ve sınırsız likidite döneminin yapısal olarak kapandığı bir milat teşkil ederken; jeopolitik gerilimler, yeşil dönüşüm maliyetleri (greenflation) ve tedarik zinciri dönüşümleri küresel enflasyon tabanını kalıcı olarak yukarı çekmiştir. Sonuç olarak, yapısal reformlarla desteklenmeyen ve mali disiplinden kopuk bir para politikasının stagflasyonist riskleri tetiklediği bu "Yeni Normal" düzeninde, finansal dayanıklılık ancak merkez bankası bağımsızlığının korunması ve küresel sermaye akımlarının yarattığı likidite oynaklığına karşı geliştirilecek çok katmanlı risk yönetimi stratejileriyle tesis edilebilecektir.

Sürdürülebilir Kalkınma

1. Giriş

Günümüzde sürdürülebilir kalkınma, ekonomik büyüme ile çevresel ve sosyal dengeyi aynı anda gözeten bir yaklaşım olarak ön plana çıkmaktadır. 2020'li yıllarda küresel ekonomi, iklim değişikliği, kaynak kıtlığı ve gelir eşitsizlikleri gibi çok boyutlu sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Bu bağlamda, G20 ülkeleri sürdürülebilir kalkınmanın hem küresel ekonomik istikrar hem de sosyal refah açısından kritik olduğunu kabul etmektedir.

1.1. Ekonomik Büyüme vs. Emisyon Çıkmazı:

Sürdürülebilir kalkınma, 2026 itibarıyla bir "sosyal sorumluluk" projesi değil; ülkelerin küresel ticaret sistemindeki rekabet gücünü belirleyen ana parametre

haline gelmiştir. G20 için temel sorun; fosil yakıt bağımlılığını azaltırken, sanayi üretiminde "enerji yoksulluğu" ve "arz kesintisi" risklerini yönetebilmektir.

1.1.1. Stratejik ve Rekabetçi Çerçeve:

Sürdürülebilir kalkınma, 2026 itibarıyla bir "sosyal sorumluluk" projesi olmaktan çıkmış; ülkelerin küresel ticaret sistemindeki rekabet gücünü belirleyen ana parametre haline gelmiştir. Artık mesele sadece çevreyi korumak değil, karbon kısıtlamaları altında sanayi üretimini sürdürebilmektir.

1.1.2. Yeşil Temerrüt (Green Default) Riski:

Küresel güney ülkeleri için sürdürülebilirlik artık bir "borç sürdürülebilirliği" meselesidir. Yeşil dönüşümün yüksek finansman maliyeti, gelişmekte olan piyasalarda faiz dışı fazla kapasitesini zorlamakta ve ülkeleri "Yeşil Temerrüt" riskiyle karşı karşıya bırakmaktadır.

1.1.3. G20: Küresel Standart Belirleyici ve Finansal Baskı:

G20, 2026 itibarıyla sadece bir tartışma platformu değil; sürdürülebilirlik kriterlerini (ESG) uluslararası kredi notlarının ana bileşeni haline getiren bir denetim mekanizmasına dönüşmüştür. Johannesburg Zirvesi'nde standartlaştırılan "Borç-Doğa Takası" (Debt-for-Nature Swaps), G20'nin gelişmekte olan ülkeler üzerindeki finansal hegemonyasını "çevresel taahhütler" üzerinden yeniden kurguladığını kanıtlamaktadır.

2. Sürdürülebilir Kalkınmanın Temel Boyutları

2.1. Ekonomik Boyut

2.1.1. Yeşil Ekonomi ve Sürdürülebilir Büyüme

Yeşil ekonomi, enerji verimliliği, yenilenebilir enerji kullanımı ve karbon emisyonlarının azaltılması üzerine kurulu bir ekonomik modeldir. G20 ülkeleri, karbon nötr hedefleri belirleyerek ekonomik büyüme ile çevresel sorumluluğu dengelemeyi amaçlamaktadır. Örneğin, AB'nin "European Green Deal" politikası, karbon yoğun sektörlerin dönüşümünü teşvik etmektedir.

2.1.2. Kaynak Verimliliği ve Dayanıklılık

Kaynak verimliliği, döngüsel ekonomi uygulamaları ve doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimi ile doğrudan ilişkilidir. G20 ülkeleri, endüstriyel üretimde

atıkların azaltılması ve yeniden kullanım teknolojilerini geliştirme konusunda işbirliği yapmaktadır.

2.2. Sosyal Boyut

2.2.1. Eşitsizliklerin Azaltılması

Sürdürülebilir kalkınma, gelir adaleti ve sosyal güvenlik mekanizmalarının güçlendirilmesini de içerir. Bu bağlamda, G20 ülkeleri, sosyal transfer programları, düşük gelirli gruplara yönelik destekler ve kapsayıcı politikalar ile toplumsal eşitsizlikleri azaltmayı hedeflemektedir.

2.2.2. Eğitim, Sağlık ve İstihdam Politikaları

İnsan sermayesi yatırımları, sürdürülebilir kalkınmanın temel taşıdır. Eğitim ve sağlık alanındaki iyileştirmeler, uzun vadede ekonomik üretkenliği artırırken, istihdam politikaları sosyal kalkınmayı destekler. Japonya ve Kanada gibi G20 ülkeleri, bu alanlarda kapsamlı reformlar yürütmektedir.

2.3. Çevresel Boyut

2.3.1. Karbon Ayak İzi ve Emisyon Azaltımı

Karbon ayak izinin azaltılması, küresel ısınma ve iklim değişikliği ile mücadelede kritik bir stratejidir. G20 ülkeleri, karbon ticaret piyasaları ve karbon vergisi mekanizmaları ile emisyon azaltımını ekonomik araçlarla teşvik etmektedir.

2.3.2. Doğal Kaynakların Korunması

Su, toprak ve biyoçeşitlilik yönetimi, çevresel sürdürülebilirliğin merkezindedir. G20 ülkeleri, doğal kaynakların korunması için ulusal ve uluslararası düzeyde politikalar geliştirmekte ve çevresel denetim mekanizmalarını güçlendirmektedir.

3. G20 Perspektifinden Sürdürülebilir Kalkınma

G20 ülkeleri, sürdürülebilir kalkınmayı ulusal politikalar ve uluslararası işbirliği çerçevesinde ele almakta, ekonomik büyüme ile çevresel ve sosyal sorumluluk arasında denge kurmaya çalışmaktadır. Bu çerçevede ülkelerin stratejileri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke grupları arasında farklılık göstermektedir.

3.1. Ülke Stratejileri

3.1.1. Gelişmiş Ülkeler

Gelişmiş G20 ülkeleri, özellikle Avrupa Birliği (AB) ülkeleri, ABD ve Japonya, sürdürülebilir kalkınmayı politika öncelikleri arasında üst sıralara taşımaktadır.

- **AB Ülkeleri:** European Green Deal çerçevesinde 2050'ye kadar karbon nötrlüğünü hedeflemektedir. Yenilenebilir enerji yatırımları, enerji verimliliği programları ve karbon piyasaları bu stratejinin temelini oluşturur.
- **ABD:** Biden yönetimi döneminde temiz enerjiye büyük yatırım yapılarak hem istihdam yaratılmış hem de karbon emisyonları azaltılmaya çalışılmıştır. Örneğin, 2023'de yenilenebilir enerji sektörü %12 büyümüştür.
- **Japonya:** Japonya, enerji verimliliği ve düşük karbon teknolojilerini destekleyen kapsamlı politikalar uygulamakta, aynı zamanda çevre dostu ulaşım ve sanayi uygulamalarını teşvik etmektedir.

3.1.2. Gelişmekte Olan Ülkeler

Gelişmekte olan G20 ülkeleri, sürdürülebilir kalkınmayı büyüme ve kalkınma hedefleriyle dengelemeye çalışmaktadır.

- **Çin:** Karbon yoğun sektörlerde dönüşüm programları uygulamakta ve 2060 yılına kadar karbon nötrlüğünü hedeflemektedir. Yenilenebilir enerji yatırımları dünya liderliğine ulaşmıştır.2026 yılı itibarıyla Çin, elektrikli araç ve batarya teknolojilerinde küresel pazarın %60'ından fazlasını domine ederek yeşil dönüşümün sanayi ayağındaki liderliğini sürdürmektedir.
- **Hindistan:** Enerji güvenliği ile çevresel sürdürülebilirlik arasında denge kurmaya çalışmakta, güneş ve rüzgar enerjisine büyük yatırımlar yapmaktadır.Hindistan, 2026 yılı itibarıyla güneş enerjisi kapasitesinde hedeflenen kritik eşikleri aşarak G20 içinde 'Yeşil Enerji Koridoru' projesinin öncüsü haline gelmiştir.
- **Brezilya:** Ormansızlaşmayı azaltma ve biyoçeşitliliği koruma programları ile sürdürülebilir tarım ve enerji projelerine odaklanmaktadır.Brezilya, 2024 G20 dönem başkanlığı süresince bu projeleri küresel bir 'Açlık ve

Yoksulluğa Karşı İttifak' ile birleştirilerek sürdürülebilir kalkınmada liderliğini pekiştirmiştir.

-
- **Güney Afrika:** 2025 G20 dönem başkanlığını yürüterek 'Küresel Güney'in kalkınma finansmanına erişimi ve adil enerji geçişi konularında uluslararası mutabakat sağlamıştır.

3.2. Uluslararası İşbirliği ve Hedefler

3.2.1. Paris Anlaşması ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH'ler)

G20 ülkeleri, Paris Anlaşması çerçevesinde küresel sıcaklık artışını 1,5°C ile sınırlamayı ve 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne (SKH'ler) uyumu sağlamayı taahhüt etmektedir. Bu kapsamda, sera gazı emisyonlarını azaltma, yenilenebilir enerji kapasitesini artırma ve çevresel yönetim standartlarını güçlendirme öncelikli hedefler arasında yer almaktadır.

3.2.2. Finansal Mekanizmalar

Sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek için G20, yeşil fonlar ve sürdürülebilir yatırım araçlarını geliştirmektedir. Ayrıca, teknoloji transferi ve kapasite geliştirme mekanizmaları ile gelişmekte olan ülkelere destek sağlanmaktadır. Örneğin, 2024 itibarıyla G20 yeşil fonları toplamda yaklaşık 500 milyar USD seviyesine ulaşmıştır ve yenilenebilir enerji projelerine doğrudan finansman sağlamaktadır.

4. G20 Zirvelerinde Sürdürülebilir Kalkınma Konuları

G20 zirveleri, sürdürülebilir kalkınma ve iklim politikalarının uluslararası düzeyde ele alındığı en önemli platformlardan biridir. Zirveler, ülkelerin stratejilerini paylaşmaları, ortak hedefler belirlemeleri ve uluslararası işbirliğini güçlendirmeleri açısından kritik rol oynar.

4.1. Tartışılan Temel Konular

4.1.1. İklim Değişikliği ve Enerji Geçişi

Zirvelerde iklim değişikliği, en öncelikli gündem maddelerinden biridir. Ülkeler, fosil yakıtlardan yenilenebilir enerjiye geçiş stratejilerini paylaşmakta, karbon emisyonlarını azaltmak için ulusal planlarını sunmaktadır. Örneğin:

- 2025 G20 Zirvesi'nde, 20 ülkenin toplam sera gazı emisyonlarının %70'ini oluşturan enerji geçişi projeleri tartışılmıştır.
- ABD, Japonya ve AB, hidrojen ve güneş enerjisi yatırımlarını artırma sözü vermiştir.
- Çin ve Hindistan, düşük karbonlu sanayi dönüşüm programlarını ve enerji verimliliği politikalarını sunmuştur.

4.1.2. Karbon Piyasaları ve Ekonomik Teşvikler

G20 zirvelerinde karbon ticareti, karbon vergisi ve ekonomik teşvik mekanizmaları önemli bir tartışma konusudur. Amaç, piyasa tabanlı araçlarla emisyonları azaltmak ve yeşil yatırımları teşvik etmektir. Örneğin:

- AB Emisyon Ticareti Sistemi (ETS) örnek olarak gösterilmiş, karbon fiyatlandırmasının etkinliği tartışılmıştır.
- Gelişmekte olan ülkeler, karbon piyasalarına entegrasyonun teknik ve finansal zorluklarını dile getirmiştir.

4.2. Karar ve Deklarasyonlar

4.2.1. Ortak Bildirgeler

G20 zirvelerinde, sürdürülebilir kalkınma için ortak deklarasyonlar yayımlanır. Bu bildirgelerde, karbon nötrlüğü, yenilenebilir enerji yatırımları ve çevresel standartlar için somut taahhütler yer almaktadır. Örneğin:

- 2024 Zirvesi'nde "G20 Yeşil Yatırım Deklarasyonu" kabul edilmiş, üye ülkeler, 2030 yılına kadar yeşil yatırımları yıllık %10 artırmayı taahhüt etmiştir.

4.2.2. Uygulama ve Etki Analizi

Bildirgelerin etkinliği, ulusal düzeyde uygulama ve izleme mekanizmalarıyla değerlendirilir. G20, sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin gerçekleşme düzeyini

yıllık raporlarla takip etmekte, başarılı uygulamaları diğer üyelere örnek teşkil etmesi için paylaşmaktadır. 2025 raporlarına göre, gelişmiş ülkeler yeşil enerji hedeflerinin yaklaşık %80'ini uygularken, gelişmekte olan ülkelerde bu oran %50 civarındadır; bu durum teknoloji ve finansman eksikliklerinden kaynaklanmaktadır.

Harika Hazal! O zaman şimdi bütün kalan bölümleri de detaylı ve akademik bir şekilde hazırlayarak, baştan sona tam bir G20 raporu hâlinde birleştirelim. Güncel veriler ve ülke örnekleriyle dolu olacak.

5. Ülke Bazlı Örnekler ve Politika Karşılaştırmaları

5.1. Gelişmiş Ülkeler

Gelişmiş G20 ülkeleri, sürdürülebilir kalkınma politikalarında hem finansal hem teknolojik kapasiteye sahiptir.

- **ABD:** Yenilenebilir enerji yatırımlarına öncelik vererek, karbon nötrlüğü hedeflerini 2050'ye kadar gerçekleştirmeyi planlamaktadır. Federal hükümet, özel sektörle ortaklıklar yoluyla temiz enerji projelerini teşvik etmektedir.
- **AB Ülkeleri:** Avrupa Green Deal ile 2030 yılına kadar sera gazı emisyonlarını %55 azaltmayı hedeflemektedir. Karbon ticaret sistemi ve yeşil fonlar, politikaların etkinliğini artırmaktadır.
- **Japonya:** Enerji verimliliği ve düşük karbon teknolojilerinde öncüdür; binalarda enerji tasarrufu standartları ve elektrikli araç teşvikleri uygulamaktadır.

5.2. Gelişmekte Olan Ülkeler

Gelişmekte olan G20 ülkeleri, sürdürülebilir kalkınmayı büyüme hedefleriyle dengeler:

- **Çin:** Dünyanın en büyük yenilenebilir enerji üreticisi; 2024'te güneş enerjisi kapasitesini 400 GW'a çıkarmıştır. 2060 karbon nötrlüğü hedefi vardır.

- **Hindistan:** Güneş ve rüzgar enerjisi projeleri ile enerji açığını kapatırken, karbon emisyonlarını azaltmayı hedeflemektedir. Ulusal enerji verimliliği programı ile 2030'a kadar %35 enerji verimliliği artışı planlanmaktadır.
- **Brezilya:** Amazon ormanlarının korunması, sürdürülebilir tarım ve biyoçeşitlilik koruma projeleriyle ön plana çıkmaktadır.

5.3. Politika Farklılıkları ve Başarı Örnekleri

- Gelişmiş ülkeler, finansal kaynak ve teknoloji avantajıyla karbon piyasaları ve yeşil yatırımlarda hızlı ilerleme göstermektedir.
- Gelişmekte olan ülkeler, enerji geçişi ve doğal kaynak yönetiminde finansal ve teknik kapasite eksiklikleri ile karşı karşıyadır; ancak Çin ve Hindistan örneklerinde başarılı yenilenebilir enerji projeleri görülmektedir.

6. Karşılaşılan Zorluklar ve Engeller

6.1. Finansman ve Yatırım Eksikliği

Sürdürülebilir kalkınma projeleri yüksek başlangıç maliyetleri gerektirir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde finansman eksikliği, uygulamanın yavaş ilerlemesine neden olmaktadır.

6.2. Teknoloji Transferi ve Kapasite Farklılıkları

Düşük karbon teknolojilerinin uygulanması için gelişmiş ülkelere teknoloji transferi gereklidir. Ancak kapasite farkları, adaptasyon süreçlerini zorlaştırmaktadır.

6.3. Politik ve Ekonomik Uyumsuzluklar

Ulusal politikalar ve küresel hedefler arasında uyumsuzluklar ortaya çıkabilmektedir. Örneğin, kısa vadeli ekonomik büyüme hedefleri, uzun vadeli çevresel sürdürülebilirlik ile çatışabilmektedir.

7. G20 Ülkeleri Görüşleri

7.1. Almanya:

Enerji geçişinde (Energiewende) liderliğini sürdürürken, sanayi üretimini karbon nötr hidrojenle dönüştürmeye odaklanmıştır. 2026 stratejisi, ağır sanayinin rekabet gücünü yeşil teknolojiyle korumaktır.

7.2. Amerika Birleşik Devletleri:

Enflasyonu Düşürme Yasası (IRA) üzerinden sağladığı devasa sübvansiyonlarla, küresel temiz enerji tedarik zincirini kendi lehine domine etmeyi ve sermayeyi ülkesine çekmeyi hedeflemektedir.

7.3. Arjantin:

Finansal darboğaz gölgesinde sürdürülebilirliği bir "borç yönetimi" aracı olarak görmekte; tarım ve enerji sektörlerinde doğa temelli çözümlerle karbon kredisi yaratmaya odaklanmaktadır.

7.4. Avustralya:

Dünyanın hammadde deposu olarak, "kritik mineraller" (Lityum, Kobalt) ihracatıyla yeşil dönüşümün vazgeçilmez bir parçası olmayı amaçlamakta, ancak yerel kömür lobisiyle mücadele etmektedir.

7.5. Brezilya:

Amazon ormanlarının korunmasını küresel bir finansal varlığa dönüştürme peşindedir. Sürdürülebilir tarım teknolojilerinde küresel standartları belirleyen bir güç olma vizyonu taşımaktadır.

7.6. Çin:

2060 hedefleri doğrultusunda dünyanın en büyük yenilenebilir enerji kapasitesini yönetirken, elektrikli araç ve batarya piyasasındaki teknolojik hegemonyasını korumayı birincil ulusal güvenlik meselesi olarak görmektedir.

7.7. Endonezya:

Devasa orman varlığını koruma karşılığında gelişmiş ülkelerden doğrudan teknoloji transferi ve "Adil Geçiş" finansmanı talep eden bir strateji izlemektedir.

7.8. Fransa:

Fransa, nükleer enerjiyi düşük karbonlu ve baz yükü karşılayabilen bir kaynak olarak 'yeşil yatırım' statüsünde tutarak, enerji arz güvenliğini sağlamayı ve sanayisinde yapısal bir maliyet avantajı yaratmayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda, yeşil dönüşümü sadece çevresel bir ödev değil, Paris Anlaşması ve Karbon Sınır Vergileri (CBAM) gibi mekanizmalar üzerinden küresel ticaret

standartlarını belirleme ve karbon yoğun ekonomiler üzerinde denetim gücü kurma stratejisi olarak konumlandırmaktadır.

7.9. Güney Afrika:

Kömüre dayalı enerji sistemini dönüştürmek için G20 masasında "finansal destek ve teknoloji paylaşımı" taleplerini en sert dile getiren ülkelerin başında gelmektedir.

7.10. Güney Kore:

Sürdürülebilirliği bir sanayi hamlesi olarak kurgulamış; hidrojen ekonomisi ve akıllı şehir projeleriyle "yeşil teknoloji ihracatçısı" kimliğini güçlendirmiştir.

7.11. Hindistan:

Nüfus ve büyüme baskısı altında, sürdürülebilirliği "enerji güvenliği" ile eşleşmekte; güneş enerjisi yatırımları için küresel kuzeyden düşük faizli kredi baskısı yapmaktadır.

7.12. İngiltere:

Karbon fiyatlandırması ve yeşil tahvil piyasalarında küresel merkez olma iddiasını sürdürmekte; finans sektörünü tamamen net-sıfır hedeflerine göre regüle etmektedir.

7.13. İtalya:

Akdeniz havzasında bir "yeşil enerji köprüsü" olma vizyonuyla, döngüsel ekonomi ve enerji verimliliği üzerinden sanayisini modernize etmektedir.

7.14. Japonya:

Hidrojen teknolojileri ve düşük karbonlu ulaşımda "teknolojik standart belirleyici" olma rolünü üstlenmiş; sürdürülebilirliği bir inovasyon disiplini olarak benimsemiştir.

7.15. Kanada:

Kritik mineraller ve karbon vergisi uygulamalarıyla Kuzey Amerika'nın yeşil hammadde tedarikçisi olma rolünü pekiştirmekte, doğa yönetiminde sert regülasyonlar uygulamaktadır.

7.16. Meksika:

Yenilenebilir enerji projelerini ABD pazarıyla entegrasyonu artırmak için kullanırken, iklim risklerine uyumu bir "ulusal güvenlik" sorunu olarak ele almaktadır.

7.17. Rusya:

Karbon sınırlamalarına karşı fosil yakıt gelirlerini savunurken, sahip olduğu devasa orman alanlarını küresel emisyon pazarlıklarında bir "koz" olarak masada tutmaktadır.

7.18. Suudi Arabistan:

"Vizyon 2030" ile petrol dışı gelirlerini artırmak için dünyanın en büyük yeşil hidrojen yatırımlarını yapmakta; yeni nesil enerji piyasasında da lider kalmayı hedeflemektedir.

7.19. Türkiye:

AB Gümrük Birliği ve Yeşil Mutabakat uyumunu bir "beka meselesi" olarak görmekte; yerli karbon fiyatlandırma sistemi ve yenilenebilir enerji hamleleriyle küresel rekabetçiliğini korumayı amaçlamaktadır.

7.20. Avrupa Birliği:

Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (CBAM) ile sürdürülebilirliği küresel bir ticaret kuralı haline getirmiş; yeşil fonlar aracılığıyla üye ülkeler arasındaki geçiş finansmanı sağlamaktadır.

8. Sonuç ve Öneriler

G20 ülkelerinin sürdürülebilir kalkınma stratejileri, ekonomik büyüme ile çevresel ve sosyal sorumluluğu dengelemeye yönelik önemli adımlar içermektedir; gelişmiş ülkeler teknolojik ve finansal kapasitelerini kullanarak enerji verimliliği, karbon ticareti ve yenilenebilir enerji projelerinde hızlı ilerleme kaydederken, gelişmekte olan ülkeler büyüme öncelikleri ve sınırlı kaynaklar nedeniyle uygulama hızında kısıtlamalarla karşılaşmaktadır. Ortak eğilim olarak karbon nötrlüğu hedefleri, enerji geçiş ve uluslararası işbirliği ön plana çıkmakta, yeşil fonlar ve teknoloji transferi kritik araçlar olarak kullanılmaktadır. Bu bağlamda, G20'nin sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşabilmesi için finansal destek ve yeşil yatırımların artırılması, düşük karbon teknolojilerinin transferi ve kapasite geliştirme, uluslararası izleme mekanizmalarının güçlendirilmesi, politika entegrasyonunun sağlanması ve enerji ile sanayi dönüşümünün hızlandırılması büyük önem taşımaktadır.

Uluslararası Şirketlerin Vergilendirilmesi ve Denetimi

1. Giriş

Küresel ekonomi bugün artık fiziksel sınırlarla değil, Çok Uluslu Şirketlerin (MNC'ler) dijital ve finansal ağlarıyla şekilleniyor. Bu dev yapılar, G20 ekonomilerinde istihdamın ve inovasyonun ana motoru olsalar da, beraberinde ciddi bir "vergi adaleti" sorununu getirmişlerdir.

Geleneksel vergi kuralları, kârını düşük vergi bölgelerine kaydıran veya dijital ayak izi üzerinden milyarlarca dolar kazanan şirketleri kavramakta yetersiz kalmaktadır. Bu durum, devletlerin eğitim ve sağlık gibi temel kamu harcamaları için ihtiyaç duyduğu vergi gelirlerinin aşınmasına (BEPS) yol açmaktadır.

Bu çalışma; G20 ülkelerinin vergi tabanlarını korumak için geliştirdikleri dijital vergi, şeffaflık ve denetim stratejilerini incelemektedir. Aşağıdaki bölümlerde, her bir ülkenin bu küresel soruna karşı aldığı kendine özgü ve sert önlemler analiz edilmiştir

1.1. Uluslararası Şirketlerin Ekonomik Önemi

1.1.1. Çok uluslu şirketlerin küresel ekonomik etkisi:

Çok uluslu şirketler (MNC'ler), küresel ekonominin şekillenmesinde merkezi bir rol oynar. Bu şirketler sadece kendi ülkelerinde değil, faaliyet gösterdikleri diğer ülkelerde de ekonomik büyümeyi tetikler. Örneğin teknoloji sektöründeki MNC'ler, yazılım ve donanım ihracatı aracılığıyla hem gelişmiş hem de gelişmekte olan G20 ülkelerinde inovasyon ekosistemlerini besler. Enerji ve otomotiv sektöründeki MNC'ler, yerel tedarikçileri besleyerek dolaylı istihdam yaratır ve ekonomik döngüyü güçlendirir. G20 ülkelerinde MNC'ler, ülkelerin gayri safi yurtiçi hasılasına (GSYH) katkıda bulunurken aynı zamanda sermaye akışlarını ve dış yatırımcı güvenini artırır.

1.1.2. G20 ülkelerinde istihdam ve yatırım üzerindeki rolü:

G20 ülkelerinde MNC'ler hem doğrudan hem de dolaylı istihdam yaratır. Doğrudan istihdam, şirketlerin kendi operasyonlarındaki çalışanları kapsarken, dolaylı istihdam, tedarik zinciri ve yan sanayi aracılığıyla oluşur. Örneğin Almanya'daki otomotiv MNC'leri, yan sanayi firmelerine binlerce iş imkânı

sunarken, ABD’de teknoloji MNC’leri yazılım geliştirme ve bulut hizmetlerinde geniş istihdam sağlar. Bu istihdam etkisi, ülkelerin kalkınma hedefleri ve sosyal politikaları için kritik önemdedir. Ayrıca MNC’ler, yatırım kararlarında riskleri azaltmak amacıyla vergi ve denetim ortamını dikkate alır; bu da ülkelerin yatırım çekiciliğini doğrudan etkiler.

1.2. Vergilendirme ve Denetimin Önemi

1.2.1. Vergi gelirleri ve kalkınma hedefleri:

MNC’lerin ödedikleri vergiler, G20 ülkelerinin kamu harcamalarını ve kalkınma hedeflerini destekleyen ana gelir kaynaklarından biridir. Vergi gelirleri, sağlık, eğitim, altyapı ve sosyal hizmetlerin sürdürülebilirliği için gereklidir. Yetersiz vergilendirme, özellikle gelişmekte olan G20 ülkelerinde kamu hizmetlerinin finansmanında ciddi açıklar yaratır. Örneğin Brezilya ve Hindistan’da vergi tabanındaki erozyon, eğitim ve sağlık bütçelerini doğrudan etkileyebilmektedir.

1.2.2. Denetim eksikliklerinin ekonomik sonuçları:

Denetim mekanizmalarının zayıf olması, MNC’lerin gelirlerini düşük vergi bölgelerine kaydırmasına ve vergi tabanının erozyona uğramasına yol açar. Bu durum, devletlerin mali gelir kaybına ve kalkınma hedeflerinde sapmalara neden olur. G20 ülkelerinde denetim kapasitesi sınırlı olan bölgelerde, şirketler transfer fiyatlandırması ve kâr aktarımı yoluyla avantaj elde edebilir. Örneğin, bazı Latin Amerika ülkeleri bu nedenle uluslararası denetim işbirliği ve bilgi paylaşımı mekanizmalarını güçlendirmeye çalışmaktadır.

2. Uluslararası Vergilendirme Sistemi

2.1. Çok Uluslu Şirketlerde Vergi Yapısı

2.1.1. Ülkeler arası vergi oranı farklılıkları:

G20 ülkelerinde kurumlar vergisi oranları büyük farklılıklar gösterir. Örneğin ABD’de federal kurumlar vergisi %21 iken, bazı gelişmekte olan ülkelerde %15’e kadar düşebilir. Bu farklılıklar, MNC’lerin kârlarını düşük vergi oranlı ülkelerde göstermelerine ve vergi tabanını erozyona uğratmalarına yol açabilir. Bu nedenle ülkeler arası koordinasyon, vergi kaybını önlemek için kritik önemdedir.

2.1.2. Transfer fiyatlandırması ve kâr aktarımı mekanizmaları:

MNC'ler, iştirakler arası mal, hizmet ve fikri mülkiyet işlemlerinde fiyatları manipüle ederek kârlarını düşük vergi bölgelerine kaydırabilir. Bu durum, özellikle dijital ürünler ve fikri mülkiyet temelli iş modellerinde yaygındır. OECD'nin Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) projeleri, bu uygulamanın olumsuz etkilerini azaltmayı hedefler. Örneğin Apple ve Google gibi teknoloji devlerinin Avrupa'daki transfer fiyatlandırma uygulamaları, G20 ülkeleri tarafından yakından takip edilmektedir.

2.1.3. Vergi planlaması ve uluslararası uyum:

MNC'ler, vergi avantajı elde etmek için karmaşık finansal ve hukuki yapılar kurar. G20 ülkeleri, uluslararası standartlara uyumu denetim ve raporlama mekanizmaları aracılığıyla sağlamaya çalışır. Bu sayede, vergi tabanının erozyonu azaltılır ve şirketlerin faaliyetleri şeffaf bir biçimde izlenebilir.

2.2. Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları (DTA)

2.2.1. Anlaşmaların amacı ve kapsamı:

DTA'lar, bir gelir üzerinden birden fazla ülke tarafından vergi alınmasını önler. Bu anlaşmalar, MNC'lerin uluslararası yatırımlarını daha öngörülebilir bir ortamda gerçekleştirmesini sağlar.

2.2.2. G20 ve OECD standartlarına uyum:

G20 ülkeleri, OECD'nin BEPS projeleri ile uyumlu olarak DTA'ların uygulanmasını destekler. Bu projeler, ülkeler arası bilgi paylaşımı, şeffaflık ve vergi tabanının korunmasını hedefler.

2.2.3. Uygulamadaki zorluklar ve örnek vakalar:

Bazı ülkelerde denetim kapasitesinin sınırlı olması, DTA'ların etkinliğini azaltır. Örneğin Latin Amerika'da bazı ülkeler, MNC'lerin gelirlerini düşük vergili ülkelerde göstermesiyle mücadele etmektedir. Bu durum, denetim işbirliği ve bilgi paylaşımı mekanizmalarının önemini artırmaktadır.

2.3. Dijital Ekonomi ve Vergilendirme

2.3.1. Dijital hizmet vergisi (DST) kavramı:

Dijital hizmet vergisi, dijital platformlardan ve internet üzerinden gelir elde eden şirketler için uygulanan özel vergilerdir. Özellikle yazılım, bulut hizmetleri ve dijital reklam alanında faaliyet gösteren MNC'ler, bu vergilerle yükümlüdür.

2.3.2. G20'de dijital vergi tartışmaları:

G20 ülkeleri, dijital ekonomiden elde edilen gelirlerin adil şekilde vergilendirilmesini tartışmaktadır. OECD öncülüğünde global dijital vergi standartları üzerinde görüş birliği sağlanmaya çalışılmaktadır. ABD, dijital hizmet vergisine temkinli yaklaşırken, Fransa ve Almanya dijital vergi uygulamalarını desteklemektedir.

2.3.3. E-ticaret ve yeni gelir modellerinin vergilendirilmesi:

Bulut hizmetleri, yazılım ve dijital ürünlerin sınır ötesi satışları, geleneksel vergilendirme mekanizmalarıyla takip edilememektedir. Bu nedenle G20 ülkeleri, dijital hizmetler için özel düzenlemeler geliştirmekte ve MNC'lerin gelirlerini şeffaf bir şekilde raporlamasını zorunlu kılmaktadır.

3. Denetim ve Şeffaflık

3.1. Uluslararası Denetim Standartları

3.1.1. IFRS ve mali tablo denetimi:

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS), MNC'lerin finansal tablolarının şeffaf ve karşılaştırılabilir olmasını sağlar. Bu standartlar sayesinde yatırımcılar, finansal kurumlar ve devlet otoriteleri şirketlerin gerçek mali durumunu değerlendirebilir. G20 ülkelerinde IFRS'ye uyum, MNC'lerin faaliyet gösterdiği ülkelerde mali tabloların güvenilirliğini artırır. Örneğin Avrupa Birliği ülkeleri, IFRS standartlarını zorunlu kılarak finansal şeffaflığı artırırken, bazı gelişmekte olan G20 ülkeleri adaptasyon sürecinde ek denetim mekanizmaları uygular.

3.1.2. Bağımsız denetim kurumlarının rolü:

Bağımsız denetim kurumları, şirketlerin finansal raporlarının doğruluğunu kontrol eder ve olası vergi kaçakçılığı veya kâr aktarımı uygulamalarını tespit eder. ABD,

İngiltere ve Kanada gibi ülkelerde bu denetimler sıkı bir şekilde uygulanmakta, MNC'lerin faaliyetleri sürekli izlenmektedir. Denetim, sadece vergi uyumunu sağlamakla kalmaz; aynı zamanda yatırımcı güvenini artırarak uluslararası sermaye akışını destekler.

3.2. Vergi Şeffaflığı ve Raporlama

3.2.1. Country-by-Country Reporting (CbCR) uygulaması:

CbCR uygulaması, MNC'lerin her ülkede elde ettikleri gelir, ödedikleri vergi ve faaliyet hacmini ayrı ayrı raporlamasını zorunlu kılar. Bu mekanizma, ülkelerin vergi tabanını korumasını ve MNC'lerin kâr aktarımı yapmasının önüne geçilmesini sağlar. OECD, bu uygulamayı BEPS projesi kapsamında destekler ve G20 ülkeleri, CbCR verilerini denetim ve analiz süreçlerinde kullanır.

3.2.2. Vergi cennetleri ve gelir gizliliği:

MNC'ler, vergi cennetlerinde şirket kurarak gelirlerini gizleyebilir ve düşük vergi avantajı elde edebilir. G20, bu durumun vergi tabanını erozyona uğrattığını belirterek şeffaflık standartlarını güçlendirmeye çalışmaktadır. Örneğin Lüksemburg ve Cayman Adaları gibi bölgeler uzun yıllardır MNC'ler için vergi planlaması avantajı sunmaktadır, ancak G20 ve OECD işbirliği ile bilgi paylaşımı ve şeffaflık artırılmaktadır.

3.2.3. Şeffaflık standartlarının ekonomik etkisi:

Şeffaflık, ülkeler arası işbirliğini artırır ve vergi kaybını azaltır. G20 ülkelerinde uygulanan şeffaflık standartları, vergi tabanının korunmasına katkıda bulunur ve ekonomik eşitsizliğin azalmasını sağlar. Örneğin Fransa ve Almanya, dijital hizmet gelirlerini şeffaf şekilde raporlayan MNC'leri destekleyerek vergi uyumunu teşvik etmektedir.

3.3. Ulusal Denetim Kurumları ve İşbirliği

3.3.1. G20 ülkelerinde vergi denetim otoriteleri:

Her G20 ülkesi, MNC'lerin faaliyetlerini denetlemek için ulusal vergi denetim kurumlarına sahiptir. Bu kurumlar, şirketlerin faaliyetlerini ve ödedikleri vergileri izleyerek vergi uyumunu sağlar. Örneğin ABD'de IRS, MNC'lerin transfer fiyatlandırma ve kâr aktarımını denetleyen güçlü bir yapıya sahiptir.

3.3.2. Uluslararası işbirliği mekanizmaları:

G20 ülkeleri, OECD işbirliği çerçevesinde veri paylaşımı, ortak denetim ve risk analizleri yoluyla denetim kapasitesini artırmaktadır. Bu mekanizmalar, özellikle dijital ekonomi ve sınır ötesi gelirlerin izlenmesinde önemlidir.

3.3.3. Bilgi paylaşımı ve ortak denetim uygulamaları:

Bilgi paylaşımı, MNC'lerin vergi cennetlerine yayılan gelirlerinin takibinde kritik rol oynar. G20 ülkeleri, ortak denetim ve bilgi paylaşımı protokolleri ile MNC'lerin gelirlerini düşük vergi bölgelerine kaydırmasının önüne geçmeye çalışmaktadır. Bu uygulama, şeffaflığı artırırken vergi tabanının korunmasını sağlar.

4. G20 Ülkeleri Görüşleri

4.1. Almanya:

Dijital hizmet vergisinde şeffaflık standartlarını bir "denetim silahı" olarak kullanmakta; MNC raporlamalarında IFRS uyumunu zorunlu kılarak vergi matrahının aşındırılmasını (BEPS) sistemik olarak engellemektedir.

4.2. Amerika Birleşik Devletleri:

Küresel minimum vergi oranını destekleyerek vergi rekabetini bitirmeyi ve MNC'lerin dijital kârlarını ABD merkezli şeffaf raporlama sistemine dahil ederek "vergi egemenliğini" pekiştirmeyi hedeflemektedir.

4.3. Arjantin:

Yerel ekonomiyi ve vergi tabanını koruma amacıyla kısıtlayıcı önlemler almakta; kriz dönemlerinde vergi kaçınma uygulamalarına karşı agresif denetim modelleri yürütmektedir.

4.4. Avustralya:

Dijital ekonominin vergilendirilmesinde "veri madenciliği" odaklı denetim modelleri geliştirmiş; çok uluslu şirketlerin kâr kaydırma operasyonlarına karşı dünyadaki en sert yasal yaptırımlardan birini (MAAL) uygulamaktadır.

4.5. Brezilya:

Gelişmekte olan piyasalar için model teşkil eden yerli işletme koruma kalkanları kurmuş; karmaşık transfer fiyatlandırması kurallarıyla MNC'lerin yerel pazardan elde ettiği kârın dışarı çıkışını maliyetli hale getirmiştir.

4.6. Çin:

Vergi uyumunu bir "ekonomik güvenlik" meselesi olarak görmekte; MNC'lerin faaliyetlerini yapay zeka tabanlı merkezi sistemlerle anlık izleyerek vergi tabanını devlet kontrolünde tutmaktadır.

4.7. Endonezya:

Uluslararası vergi uyumu süreçlerinde kâr aktarımını kontrol altına almak için "kaynakta kesinti" (withholding tax) uygulamalarını dijital hizmetleri kapsayacak şekilde genişletmiştir.

4.8. Fransa:

Dijital Hizmet Vergisi'nin (DST) küresel öncüsü olarak, vergi tabanını korumayı ulusal egemenlik meselesi saymakta ve çok uluslu teknoloji devlerinin gelirlerini "tüketimin gerçekleştiği yer" ilkesine göre vergilendirmektedir.

4.9. Güney Afrika:

Doğal kaynakların sömürülmesine karşı "şeffaf raporlama" zorunluluğu getirmiş; MNC'lerin kâr aktarımı yoluyla kıta dışına sermaye kaçırmasını engelleyecek hukuki altyapıyı önceliklendirmiştir.

4.10. Güney Kore:

MNC denetiminde dijitalleşmeyi en üst seviyeye taşımış; şeffaf raporlama mekanizmalarıyla "zombi kâr" oluşumlarını engelleyen proaktif bir denetim sistemi kurmuştur.

4.11. Hindistan:

Transfer fiyatlandırması denetimlerinde "pazara erişim değeri" kriterini kullanarak, MNC'lerin Hindistan'daki devasa tüketici kitlesinden elde ettiği geliri haksız avantajdan arındırarak vergilendirmektedir.

4.12. İngiltere:

Dijital hizmetlerde "yönlendirilmiş vergi" (Diverted Profits Tax) modeliyle, şirketlerin kârlarını vergi cennetlerine aktarmasını finansal bir risk haline getiren caydırıcı bir sistem yürütmektedir.

4.13. İtalya:

Vergi tabanını koruma stratejilerini AB normlarıyla senkronize ederek, çok uluslu şirketlerin gelirlerini dijital ayak izi üzerinden takip eden "Dijital Vergi Radarı" uygulamalarına odaklanmıştır.

4.14. Japonya:

Otomotiv ve teknoloji sektörlerindeki dev operasyonları şeffaf denetim mekanizmalarıyla izlemekte; sektör bazlı özelleşmiş vergi denetim modelleriyle küresel kıyaslamalarda referans teşkil etmektedir.

4.15. Kanada:

Bağımsız denetim otoritelerinin yetkilerini artırarak MNC faaliyetlerini "ulusal çıkarlar" doğrultusunda izlemekte; şeffaflık politikalarını yatırımcı güveninin ana şartı olarak konumlandırmaktadır.

4.16. Meksika:

Dijital hizmetlerin vergilendirilmesinde şeffaf raporlama zorunluluğu getirerek; kayıt dışı dijital ekonomiyi vergi matrahına dahil eden reformları hızlandırmıştır.

4.17. Rusya:

MNC vergi uyumunu doğrudan devlet denetimiyle ilişkilendirmiş; stratejik sektörlerde gelir tabanını korumak adına "yerel sunucu ve şeffaf veri" şartını vergi kanunlarına entegre etmiştir.

4.18. Suudi Arabistan:

Yatırımcı dostu görünümünü korurken, MNC faaliyetlerini "Vision 2030" hedefleriyle uyumlu hale getiren ve kârın yerel ekonomide kalmasını teşvik eden şeffaf denetim modellerini benimsemiştir.

4.19. Türkiye:

Global minimum vergi ve dijital ekonomi regülasyonlarını bir "mali çıpa" olarak kullanmakta; G20 standartlarını yerel mevzuata entegre ederek MNC'lerin adil vergilendirilmesini ve yerli sanayinin haksız rekabete karşı korunmasını hedeflemektedir.

4.20. Avrupa Birliği:

"Pillar Two" ve dijital şeffaflık standartlarıyla küresel bir "vergi polisi" rolü üstlenmiş; üye ülkeler arasında kâr aktarımı boşluklarını kapatan bütüncül bir model yürütmektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

Uluslararası şirketlerin vergilendirilmesi ve denetimi, G20 ülkelerinin ekonomik kalkınma hedefleri ile doğrudan ilişkilidir. Vergi şeffaflığı, global minimum vergi ve dijital ekonomi vergilendirmesi, sürdürülebilir kalkınma ve ekonomik eşitsizliğin azaltılması açısından kritik önemdedir. G20 üyeleri, işbirliğini artırarak adil ve şeffaf bir uluslararası vergi ve denetim sistemi oluşturabilir; bu hem ülke gelirlerini korur hem de sosyal ve ekonomik kalkınmayı destekler. Özellikle MNC'lerin transfer fiyatlandırması, dijital hizmet gelirleri ve vergi cennetleri üzerinden elde edilen avantajlar, uluslararası işbirliği ve denetim mekanizmaları ile kontrol altına alınmalıdır.

Kobi'lerin Kalkınmadaki Rolü

1.Giriş

KOBİ'lerin finansmana erişimi, G20 gündeminde kapsayıcı büyüme, sürdürülebilir kalkınma ve küresel ekonomik dayanıklılık hedefleriyle doğrudan bağlantılı bir politika alanıdır. Küçük ve orta büyüklükteki işletmeler, G20 ekonomilerinde toplam işletmelerin büyük bölümünü oluşturmakta ve istihdamın önemli kısmını sağlamaktadır; ancak krediye erişimde teminat yetersizliği, finansal bilgi eksikliği, yüksek faiz oranları ve piyasa belirsizlikleri gibi yapısal engellerle karşılaşmaktadır. Bu nedenle G20 zirvesinde, KOBİ finansman açığının küresel büyüme üzerindeki etkileri veri temelli analizlerle ele alınmalı ve politika uyumunu artıracak ortak çerçeveler geliştirilmelidir.

KOBİ'lerin kalkınmadaki rolü yalnızca ekonomik göstergelerle sınırlı değildir; aynı zamanda sosyal bütünleşme, girişimcilik kültürünün gelişimi ve

sürdürülebilir üretim modellerinin yaygınlaşması açısından da belirleyicidir. Bu nedenle, G20 ülkeleri ve OECD gibi uluslararası kuruluşlar, KOBİ'lerin finansmana erişimi, dijital dönüşümü ve küresel değer zincirlerine entegrasyonu konularında çeşitli politika ve destek mekanizmaları geliştirmektedir.

2. Ekonomik Büyüme

Ekonomik büyüme, bir ülkenin belirli bir dönemde ürettiği mal ve hizmetlerin toplam değerindeki artışı ifade eder ve genellikle Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH) üzerinden ölçülür. Büyüme oranındaki artış; üretim kapasitesinin genişlemesi, yatırımların artması, istihdamın yükselmesi ve kişi başına gelirin iyileşmesi anlamına gelir. Ancak günümüz küresel ekonomik koşullarında büyüme yalnızca niceliksel bir artış olarak değil; sürdürülebilirlik, kapsayıcılık ve makroekonomik istikrar boyutlarıyla birlikte ele alınmaktadır. G20 çerçevesinde ekonomik büyüme, dünya ekonomisinin yaklaşık %80'ini temsil eden ülkelerin koordineli politikalar geliştirilmesini gerektiren stratejik bir alandır.

Ekonomik büyüme; sürdürülebilir kalkınma, dijital dönüşüm, yeşil ekonomi yatırımları ve uluslararası işbirliği ile birlikte değerlendirilmekte ve uzun vadeli, dengeli bir küresel refah artışı hedeflenmektedir.

2.1. Ekonomik büyüme nasıl işler

1-Ekonomik büyüme, bir ekonomide toplam üretimin artması anlamına gelir ve genellikle milli gelirin yükselmesi şeklinde kendini gösterir.

2-Üretimdeki toplam artışlar genellikle, ancak her zaman değil, ortalama marjinal verimlilikteki artışla ilişkilidir . Bu durum gelirlerde artışa yol açarak tüketicileri cüzdanlarını açmaya ve daha fazla satın almaya teşvik eder ve daha yüksek bir maddi yaşam kalitesi ve yaşam standardı sağlar.

3-Ekonomik büyüme genellikle fiziksel sermaye , insan sermayesi, iş gücü ve teknolojiye bağlı bir fonksiyon olarak modellenir

2.2. Ekonomik büyümenin aşamaları

Ekonomi farklı faaliyet dönemlerinden geçer. Bu harekete iş döngüsü denir . Dört aşamadan oluşur:

- Genişleme : Bu aşamada istihdam, gelir, sanayi üretimi ve satışlar artar ve reel GSYİH yükselir.
- Zirve : Ekonomik genişlemenin tavan yaptığı noktadır. Esasen bir dönüm noktasıdır.

- Daralma : Bu aşamada genişlemenin tüm unsurları azalmaya başlar. Ekonomik aktivitede önemli bir düşüş ekonominin geneline yayıldığında durgunluk oluşur.
- Dip noktası : Ekonomik daralmanın en düşük seviyesine ulaştığı zamandır.

2.3.Ekonomik büyümeyi ölçmek:Ölçüt ve araçlar

Ekonomik büyümenin en yaygın ölçüsü reel GSYİH'dir . Bu, bir ekonomide üretilen tüm mal ve hizmetlerin toplam değeridir ve bu değer enflasyonun etkilerinden arındırılarak düzeltilmiştir. Reel GSYİH'ye bakmanın üç farklı yöntemi vardır:

- Çeyreklik büyüme oranının yıllık bazda hesaplanması : Bu, GSYİH'deki çeyrekten çeyreğe olan değişime bakar ve bu değişim daha sonra yıllık orana dönüştürülür. Bir çeyrekteki değişim %0,3 ise, yıllık oran %1,2 olarak tahmin edilir.
- Dört çeyreklik veya yıllık büyüme oranı : Bu oran, tek bir çeyreğin GSYİH'sını iki ardışık yılın GSYİH'sıyla yüzde olarak karşılaştırır. Genellikle işletmeler tarafından mevsimsel değişimlerin etkilerini dengelemek için kullanılır.
- Yıllık ortalama büyüme oranı : Bu, dört çeyreğin her birindeki değişimlerin ortalamasıdır.

3.KOBİ'lerde İstihdam

KOBİ'lerde istihdam, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin ekonomik faaliyetleri çerçevesinde doğrudan ve dolaylı olarak yarattıkları iş olanaklarını ifade eder. KOBİ'ler, hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ekonomilerde toplam işletmelerin büyük çoğunluğunu oluşturmakta ve özel sektör istihdamının önemli bir bölümünü sağlamaktadır. Bu yönüyle KOBİ istihdamı, yalnızca niceliksel bir iş gücü katkısı değil; aynı zamanda yerel kalkınma, gelir dağılımı, sosyal kapsayıcılık ve girişimciliğin teşvik edilmesi açısından stratejik bir rol üstlenmektedir.

3.1.1.İstihdamın Temel Özellikleri

1.Çalışan Kişilerin İş gücü Piyasasında Yer Alması

İstihdam, insanların iş gücü piyasasında yer alması anlamına gelir. Çalışanlar, işverenler için belirli bir işte görev alarak hizmet sunar ve bunun karşılığında maaş, ücret veya başka bir gelir elde ederler.

2.Gelir Elde Etme

İstihdam, bir kişinin geçimini sağlamak için gelir elde etmesini sağlar. Çalışanlar, istihdam edilen pozisyonları üzerinden gelir elde ederler.

3.Ekonomik Büyüme ve Kalkınma

İstihdam, ekonomik büyüme ve kalkınma için kritik bir faktördür. İnsanların çalışması, üretim süreçlerini sürdürür, tüketimi artırır ve ekonomik faaliyetlerin büyümesine katkıda bulunur.

4.Çalışma Koşulları ve Yasal Düzenlemeler

İstihdam, yalnızca bir işte çalışmak anlamına gelmez; aynı zamanda çalışma koşulları, iş güvencesi ve işçi hakları ile ilgili yasal düzenlemeleri de kapsar. İşçiler, çalışma saatleri, maaşlar, sağlık güvencesi gibi çeşitli haklardan faydalanabilirler.

3.1.2.İstihdamın Ekonomiye Katkıları

1.Ekonomik Büyüme

Yüksek istihdam oranı, ekonomik büyümenin işareti olabilir. İş gücünün etkin şekilde çalışması, üretimi artırır ve ticaretin gelişmesini sağlar.

2.Tüketim Artışı

İnsanların istihdamda olması, gelir elde etmelerini sağlar. Bu da tüketim harcamalarını artırır ve dolayısıyla ekonomik döngüyü canlandırır.

3.Vergi Gelirleri ve Kamu Harcamaları

Çalışan bireyler, gelir vergisi ödeyerek kamu bütçesine katkı sağlarlar. Bu gelir, eğitim, sağlık, altyapı gibi kamu hizmetlerinin finansmanında kullanılır.

4.Toplumsal Refah

Yüksek istihdam oranı, toplumsal refahı artırır. İnsanların iş sahibi olmaları, yaşam kalitelerini yükseltir ve sosyal güvenlik sistemine katkıda bulunurlar.

4.Toplumsal Kapsayıcılık ve Kadın Girişimciliği

Toplumsal kapsayıcılık, dezavantajlı grupların ekonomik sistemlere entegrasyonunu, gelir dağılımında adaleti ve sosyal eşitliği güçlendirmeyi hedeflerken; kadın girişimciliği, kadınların kendi işletmelerini kurma ve yönetme süreçlerini destekleyerek ekonomik bağımsızlık, yenilikçilik ve istihdama katkı sağlamalarını mümkün kılar. Bu kapsamda G20, kapsayıcı büyüme ve sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda kadın girişimciliğinin desteklenmesini, finansmana erişim, mentorluk, dijital beceri geliştirme ve pazar

erişimi gibi alanlarda özel politikalarla güçlendirilmesini öncelikli bir alan olarak ele almaktadır.

4.1.Ekonomik büyüme ve üretkenlik

Kadınların girişimcilik faaliyetine ve iş gücüne eşit katılımı, ekonomik büyümeyi hızlandırır ve üretkenliği artırır. Bu, kapsayıcı bir büyüme modelinin merkezinde yer alır.

4.2.İstihdam ve toplumsal refah

Kadın işletme sahiplerinin iş yaratma potansiyeli yüksektir; bu durum istihdamı artırmanın yanı sıra yoksulluk ve gelir eşitsizliğiyle mücadelede de etkilidir.

4.3.Girişimcilik ekosisteminin güçlendirilmesi

Küresel raporlar, kadınların sermaye, ağlar ve mentorluk gibi kaynaklara erişimde dezavantajlı olduğunu göstermekte olup, bu engellerin kaldırılması toplumsal kapsayıcılığı genişletir.

5.Kobi'lerin Finansmana Erişimi

KOBİ'lerin finansmanı, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin kuruluş, faaliyet, yatırım, büyüme ve uluslararasılaşma süreçlerinde ihtiyaç duydukları kısa, orta ve uzun vadeli mali kaynaklara erişimini ifade eder. Bu finansman; banka kredileri, kredi garanti mekanizmaları, sermaye piyasası araçları, girişim sermayesi, melek yatırım, kitle fonlaması ve dijital finans platformları gibi farklı araç ve kanallar aracılığıyla sağlanabilir. KOBİ finansmanı yalnızca işletmelerin likidite ihtiyacını karşılamayı değil, aynı zamanda üretim kapasitesini artırmayı, yenilikçiliği teşvik etmeyi ve küresel değer zincirlerine entegrasyonu desteklemeyi amaçlayan stratejik bir kalkınma unsurudur.

KOBİ finansmanı, kapsayıcı büyümenin ve ekonomik dayanıklılığın temel bileşenlerinden biri olarak değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, finansal sistemlerin KOBİ'lerin ölçeğine ve risk profiline uygun hale getirilmesi, krediye erişimi kolaylaştıran düzenleyici altyapının güçlendirilmesi ve finansal kapsayıcılığın artırılması önem taşır. G20 bünyesinde faaliyet gösteren Global Partnership for Financial Inclusion (GPFI), KOBİ'lerin finansmana erişimini iyileştirmek amacıyla veri temelli politika geliştirilmesini ve iyi uygulama örneklerinin paylaşılmasını teşvik etmektedir. Ayrıca OECD ile geliştirilen ilkeler doğrultusunda şeffaflık, risk paylaşımı ve sürdürülebilir finansman standartlarının güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

5.1.Avrupa birliği'nin finansman destekleri

5.1.1.Avrupa Yatırım Bankası (EIB)

- KOBİ'lere düşük faizli kredi sağlanması için ulusal bankalar aracılığıyla finansman sunar.

5.1.2.Avrupa Yatırım Fonu (EIF)

- Risk sermayesi ve garanti mekanizmaları ile start-up ve yenilikçi KOBİ'leri destekler.

5.1.3.COSME Programı

COSME esasen 2007-2013 döneminde yürütölen Rekabet Edebilirlik ve Yenilik Çerçeve Programının (CIP) alt bileşenlerinden olan Girişimcilik ve Yenilik Programının (EIP) devamı niteliğinde olmuştur. Öte yandan EIP altında yer alan ve KOBİ'lere ilişkin yenilikçilik destekleri, Ufuk 2020 Programına aktarılmıştır. Bu çerçevede daha önce EIP altında yer alan yenilikçilik politikalarının öğreniminin kolaylaştırılması, yenilikçilik ve yenilikçilik odaklı hizmetlerle KOBİ'lerin büyümesinin desteklenmesine yönelik Avrupa İşletmeler Ağı kapsamında sağlanan destekler Ufuk 2020 Programının "KOBİ'lerde Yenilikçilik" çalışma programı altında desteklenmiştir.

COSME bütçesiyle, finansal aracı kuruluşlar için garanti ve kontr-garantiler geliştirilerek, KOBİ'lere daha çok kredi ve finansal kiralama desteği vermelerini sağlamıştır.

COSME bütçesiyle, büyüme aşamasındaki ve özellikle sınır-ötesinde çalışan KOBİ'lere, risk sermayesi ve ara finansman sağlayan fonlara yatırım yapılmıştır. Fon yöneticileri ticari temelde çalışarak, büyüme potansiyeli en yüksek KOBİ'lere yönelik yatırımların yapılmasını sağlamıştır.

6.Dijital Dönüşüm ve KOBİ'lerin Küresel Rekabet Gücü

Dijital Dönüşüm ve KOBİ'lerin Küresel Rekabet Gücü, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin üretim, yönetim, finansman, pazarlama ve tedarik süreçlerini dijital teknolojiler aracılığıyla yeniden yapılandırarak verimliliklerini artırmaları ve uluslararası pazarlarda rekabet edebilir hale gelmelerini ifade eder. Bu dönüşüm; bulut bilişim, büyük veri analitiği, yapay zekâ, e-ticaret platformları, dijital ödeme sistemleri ve siber güvenlik altyapıları gibi teknolojilerin işletme süreçlerine entegre edilmesini kapsar. Dijitalleşme,

KOBİ'lerin maliyetlerini düşürmesine, yeni pazarlara erişmesine, küresel değer zincirlerine katılımını kolaylaştırmasına ve yenilik kapasitesini artırmaya olanak sağlar.

dijital dönüşüm, kapsayıcı büyüme ve sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle bağlantılı stratejik bir politika alanıdır. Bu kapsamda, dijital altyapının güçlendirilmesi, sınır ötesi veri akışlarının kolaylaştırılması, dijital ticaret kurallarının uyumlaştırılması ve KOBİ'lerin dijital becerilerinin geliştirilmesi öncelikli hususlar arasında yer almaktadır.

7.KOBİ'ler, Sürdürülebilir Kalkınma ve Yeşil Dönüşüm

Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin ekonomik büyüme, çevresel koruma ve toplumsal refah hedeflerini aynı anda destekleyecek bir dönüşüm sürecinin kritik aktörleri olduğu vurgulanmalıdır. Bu kapsamda, sürdürülebilir kalkınma, ekonomik büyümenin çevresel sürdürülebilirlik ve sosyal refah ilkeleriyle uyumlu hale getirilmesi anlamına gelirken, yeşil dönüşüm işletmelerin üretim süreçlerinde düşük karbonlu, enerji ve kaynak verimliliğini artıran, döngüsel ekonomi ve temiz teknoloji uygulamalarını benimsemelerini içerir. Bu dönüşüm, KOBİ'lerin sadece çevresel performansını iyileştirmekle kalmayıp aynı zamanda rekabet gücünü artırarak uluslararası pazarlarda daha dayanıklı ve sürdürülebilir iş modelleri geliştirmelerini sağlar. Sürdürülebilir kalkınma ve yeşil dönüşüm hedeflerine ulaşabilmek için KOBİ'lerin yeşil ve sürdürülebilir uygulamaları faaliyetlerine entegre etmeleri gereklidir; bu, işletmelerin enerji verimliliği, yenilenebilir enerji kullanımı, atık yönetimi ve çevre dostu üretim gibi alanlara yatırım yapması anlamına gelir ki bu dönüşümün finansmanla doğrudan ilişkilendirildiği; çünkü yeşil dönüşüm yatırımlarının gerçekleşmesi için finansmana ihtiyaç olduğu vurgulanmaktadır.

Sürdürülebilir finansman erişimi, yeşil teknoloji yatırımlarını teşvik eden programlar, CO₂ emisyon azaltımı ve döngüsel ekonomi uygulamalarına yönlendiren araçlar gibi politikalar, KOBİ'lerin hem yerel hem de küresel rekabet gücünü artıran bir dönüşüm yolu olarak tanımlanmalıdır. Ayrıca sürdürülebilirlik kapasitesinin artırılması için KOBİ'lerin sürdürülebilirlik raporlaması, yeşil iş modelleri geliştirilmesi ve uluslararası standartlarla uyum süreçlerine destek veren araçlar da bu tanımın ayrılmaz unsurlarıdır

7.1.Dijital ve yeşil dönüşüm

Yeşil dönüşüm, faaliyetlerini çevre bilinci ve sürdürülebilirlik anlayışı çerçevesinde yürüten işletmelerin, iş yönetimleri ve üretim modellerinde köklü değişiklikler yaparak “çevre dostu” iş modelini benimsemeleridir.

Dijital dönüşüm; günümüzde hızla gelişen teknolojinin imkânları doğrultusunda, iş dünyası ve toplumda değişen ihtiyaçlara yönelik etkin ve faydalı çözümler üretmek için geliştirilen bütüncül bir dönüşümdür.

Dijital dönüşüm başka bir deyişle; iş modelinde veya bir işletmede yeni değer ve gelir üretilmesi amacıyla, dijitalleşebilecek tüm geleneksel operasyonların entegrasyonunun sağlanmasıdır.

Yeşil dönüşümün temel amacı; su kaynaklarının ve doğal kaynakların hızla tükenmekte olduğu günümüz dünyasında, işletmelerin üretim süreçleri ile çevre arasındaki uyumu sağlamaktır. Yeşil dönüşüm, çevreyi ve insanı korumanın yanı sıra aynı zamanda firmaların rekabet gücünü de artırır.

8.OECD'nin KOBİ'lere Yönelik Faaliyetleri

Ekonomik İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı (OECD), KOBİ politikaları ve en iyi uygulamaların yaygınlaştırılması konusundaki çalışmalarıyla bu alanda önemli bir uluslararası platform niteliğindedir.

OECD bünyesindeki KOBİ'ler ve Girişimcilik Çalışma Grubu, en iyi uygulama politikalarının tanıtarak ve üye ülkelerle üye olmayan ülkeler arasında işbirliği sağlayarak küçük işletmelerin verimliliğinin artırılmasına yönelik çalışmalarda bulunmaktadır.

8.1.OECD Bologna Süreci

Küreselleşen ekonomik ortamda girişimciliği ve KOBİ'lerin rekabet gücünü geliştirmek amacıyla 13-15 Haziran 2000 tarihlerinde İtalya'nın Bologna şehrinde OECD üyesi olan ve olmayan toplam 48 ülkenin katılımıyla KOBİ'lerden sorumlu Bakanlar Konferansı gerçekleştirilmiştir.

“Küresel Ekonomide KOBİ'lerin Rekabetçiliğinin Artırılması: Strateji ve Politikalar” başlıklı bu toplantı OECD üyeleri ve üye olmayan ekonomiler arasında KOBİ'ler konusunda “Bologna Süreci” olarak adlandırılan siyasi diyalogun başlangıcı olmuş.

KOBİ'lerin ihtiyaçlarına cevap vermek için somut ve etkin bir uluslararası işbirliği zemini yaratmıştır. Konferans sonunda KOBİ politikalarına ilişkin Bologna Şartı kabul edilmiştir.

Bu bildiriye, KOBİ'lerin ekonomik gelişme, istihdam sağlama, bölgesel kalkınma ve sosyal dayanışmaya katkıda buldukları vurgulanmış, küreselleşme ve teknolojik yeniliklerin KOBİ'lere yeni fırsatlar sunduğu, ancak değişime ayak uyduramamaları halinde birtakım risklerle karşılaşacakları belirtilmiş, bu olumsuzlukları önlemek için KOBİ'lerin finans kaynaklarına erişiminin

sağlanması, KOBİ işbirliği ağları oluşturulması, KOBİ'lerle ilgili mevzuatın basitleştirilmesi, işlemlerin hızlandırılması, adil bir vergi rejimi geliştirilmesi, şeffaf rekabet politikaları uygulanması, kamu ve özel sektör arasında işbirliği sağlanması hususlarının önemine dikkat çekilmiştir.

8.2.İstanbul Konferansı

İkinci OECD KOBİ'lerden sorumlu Bakanlar Konferansı 3-5 Haziran 2004 tarihlerinde İstanbul Lütfi Kırdar Kongre ve Sergi Sarayında gerçekleştirilmiştir.

8.2.1.“Küresel Ekonomide Girişimciliğin ve Yenilikçi KOBİ'lerin Geliştirilmesi” teması ile yapılan konferansın amaçları aşağıdaki şekildedir

- 1)Küreselleşmeyle ilgili yeni gelişmelerin KOBİ'ler üzerindeki etkisini değerlendirmek
- 2)Küresel ekonomide girişimcilik ve KOBİ'lerin rekabet gücüne ilişkin politikaların daha iyi anlaşılmasını sağlamak
- 3) En iyi uygulamaları saptamak ve politika önerileri hazırlamak
- 4)OECD üyesi olan ve olmayan ekonomiler arasında politik diyalog ve işbirliğini güçlendirmek

Bakanlar Konferansının sonunda “İstanbul Bildirisi” kabul edilmiştir. Bildiride, KOBİ'lerin bütün ülkelerde iş camiasının %95'ten fazlasını oluşturarak en yaygın işletme türü olduğu, özellikle bilgiye dayalı sektörde yeniliğe öncülük ettikleri için ekonomide dinamik bir unsur oldukları, sürdürülebilir ekonomik büyümeyi ve istihdam yaratılmasında kilit rol oynadıkları belirtilmiştir.

KOBİ'lerin ve girişimciliğin geliştirilmesi için hukukun üstünlüğünün tanındığı teşvik edici bir iş ortamı yaratılması gerektiği, KOBİ'lerin dünyanın farklı yerlerinde birbirinden farklı kültürlerde iş yaptıkları, ancak karşılaştıkları sorunların benzer olduğu ifade edilmiştir.

İstanbul Bildirisinde REMTECH projesi ile ilgili bir paragraf da yer almıştır.

8.3.Remtech

İstanbul Konferansının somut projesi olarak ülkemiz tarafından Gelişen Bölgesel Pazarlar Teknoloji Transfer Ağı (REMTECH) adlı bir öneri getirilmiştir.

OECD üyesi olan ve olmayan ülkelerin katılımına açık olan bu proje, üniversiteler, araştırma merkezleri, KOBİ destek kuruluşları ve özel sektör temsilcilerinin katılımıyla, yenilikçilik ve teknoloji transferi yoluyla küreselleşme sürecinde KOBİ'leri desteklemek amacını taşımaktadır.

Bu çerçevede, küresel üretim değer zincirlerinin gelişimine katkıda bulunmak ve büyük şirketlerle KOBİ'ler arasında işbirliği sağlamak, yeni bilişim araçlarının

kullanımını teşvik etmek, gelişen bölgesel pazarlar arasında işbirliği ağlarının yaygınlaştırılmasını teşvik etmek gibi hususlar yer almaktadır.

Ayrıca İstanbul Konferansı sırasında İtalya, Portekiz ve Brezilya'nın REMTECH projesine katılmak istediklerini belirtmeleri üzerine Türkiye ile bu ülkeler bir ortak bildiri yayınlamıştır. Bildiride bu projenin diğer ülkelere de açık olduğu vurgulanmıştır.

9.G20'de KOBİ Katkısı

G20 ülkeleri genelinde KOBİ'ler (Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler), ekonomik yapının omurgasını oluşturan temel aktörlerdir. G20 ekonomileri dünya GSYH'sinin yaklaşık %80'ini ve küresel ticaretin büyük bölümünü temsil ederken, bu ekonomik büyüklüğün tabana yayılmasında KOBİ'lerin rolü belirleyicidir. Üye ülkelerin çoğunda işletmelerin %90'ından fazlası KOBİ statüsündedir ve toplam istihdamın %60-70'ini sağlamaktadır. Özellikle gelişmekte olan G20 ülkelerinde KOBİ'ler, kayıtlı istihdam yaratma, bölgesel kalkınmayı destekleme ve gelir dağılımını dengeleme açısından kritik bir işleve sahiptir. Büyük ölçekli şirketler küresel ticarete ve sermaye yoğun sektörlerde öne çıkarken, KOBİ'ler yerel üretim, hizmet sektörü ve tedarik zincirlerinin sürdürülebilirliği bakımından ekonomik sistemin dayanıklılığını artırmaktadır.

Tablo 9.1 KOBİ'lerin Ülke Ekonomileri İçindeki Yerleri (Yüzde)

	Abd	Almanya	Hindistan	Japonya	İngiltere	G.Kore	Fransa	İtalya	Türkiye
KOBİ'lerin Toplam İşletmelere Oranı	97,2	99,8	98,6	99,4	96	97,8	99,9	97	98,9
KOBİ'lerde Çalışanların İstihdamda Oranı	50,4	64	63,2	81,4	36	61,9	49,4	56	76,7
KOBİ'lerin Yatırımdaki Payı	38	44	27,8	40	29,5	35,7	45	36,9	38
KOBİ'lerin Üretimdeki Payı	36,2	49	50	52	25,1	34,5	54	53	37,7
KOBİ'lerin İhracattaki Payı	32	31,1	40	38	22,2	20,2	23	-	10
KOBİ'lerin Katma Değer İçindeki Payı	36,2	49	50	52	25,1	34,5	54	53	26,5
KOBİ'lerin Kredilerde Payı	42,7	35	15,3	50	27,2	46,8	48	-	25

10.KOBİ'lerin Kriz Dayanıklılığı

Küçük ve orta ölçekli işletmelerin (KOBİ'lerin) kriz dayanıklılığı, küresel ekonomik istikrarın korunması açısından stratejik bir öneme sahiptir; çünkü KOBİ'ler istihdamın büyük bölümünü oluşturmakta ve tedarik zincirlerinin temel halkasını meydana getirmektedir. Yeni normal, jeopolitik gerilimler, enerji fiyat şokları ve finansal dalgalanmalar, KOBİ'lerin sınırlı sermaye yapıları ve krediye erişim zorlukları nedeniyle büyük ölçekli firmalara kıyasla daha kırılgan olduğunu göstermiştir. Bu nedenle G20 zirvesinde KOBİ'lerin krizlere karşı dirençli hale getirilmesi; finansmana erişimin çeşitlendirilmesi, acil likidite mekanizmalarının oluşturulması, dijitalleşme ve e-ticaret altyapılarının güçlendirilmesi, bölgesel ve küresel tedarik zincirlerine entegrasyonun artırılması ve risk yönetimi kapasitesinin geliştirilmesi büyük öneme sahiptir. Ayrıca çok taraflı kalkınma bankalarıyla iş birliği içinde garanti fonlarının genişletilmesi ve kadın ile genç girişimcilerin desteklenmesi kapsayıcı büyümeyi güçlendirecektir.

11.G-20 Ülkelerinin Görüşleri

11.1.Almanya

Almanya, dijital ekonomiyi sanayi 4.0 vizyonu ile ilişkilendirmektedir. Endüstriyel üretimde dijitalleşme, otomasyon ve akıllı fabrikalar ön plandadır. Finansal dönüşümde ise temkinli fakat istikrarlı bir yaklaşım benimsenmiş; dijital bankacılık ve blockchain teknolojileri kontrollü biçimde desteklenmiştir.

11.2.Amerika Birleşik Devletleri

Amerika Birleşik Devletleri, dijital ekonomiyi küresel ekonomik liderliğinin temel unsurlarından biri olarak değerlendirmektedir. Büyük teknoloji şirketleri, e-ticaret platformları ve finansal teknoloji girişimleri ABD dijital ekonomisinin merkezinde yer almaktadır. Silikon Vadisi başta olmak üzere inovasyon merkezleri, dijital dönüşümün küresel ölçekte yayılmasına öncülük etmektedir.

Finansal dönüşüm açısından ABD, piyasa temelli ve yenilikçi bir yaklaşım benimsemektedir.

11.3.Arjantin

Arjantin, dijital ekonomi ve finansal dönüşümü makro ekonomik dalgalanmalara karşı dayanıklılığı artırarak bir araç olarak görmektedir. Yüksek enflasyon ve finansal kırılganlıklar nedeniyle fintech uygulamaları, dijital ödeme sistemleri ve alternatif finansman modelleri ülkede hızla yaygınlaşmıştır. Devlet, dijital bankacılık ve elektronik ödeme altyapısını geliştirerek kayıt dışı ekonomiyi azaltmayı ve finansal kapsayıcılığı artırmayı hedeflemektedir.

11.4.Avustralya

Avustralya, dijital ekonomiyi üretkenliği artıran ve küresel rekabet gücünü destekleyen stratejik bir alan olarak değerlendirilmektedir. Açık bankacılık uygulamaları, dijital ödeme sistemleri ve veri paylaşım altyapıları finansal dönüşümün temel unsurlarıdır. Ülke, siber güvenlik ve veri koruma düzenlemelerini güçlendirerek dijital finans sisteminin güvenilirliğini sağlamaya odaklanmaktadır.

11.5.Brezilya

Brezilya, dijital finans alanında özellikle anlık ödeme sistemi “Pix” gibi yenilikçi uygulamalarla dikkat çekmektedir. Dijital bankacılık ve mobil ödeme çözümleri finansal kapsayıcılığı artırma amacı taşımaktadır. Dijital ekonomi, KOBİ’lerin ve mikro işletmelerin finansmana erişimini kolaylaştıran bir araç olarak görülmektedir.

11.6.Çin

Çin, dijital ekonomiyi kalkınma modelinin merkezine yerleştirmiştir. E-ticaret platformları, mobil ödeme sistemleri ve dijital para uygulamaları ekonominin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Devlet, merkez bankası dijital para birimi (CBDC) projeleri ve büyük veri altyapıları ile finansal sistemi dijitalleştirmekte; aynı zamanda teknoloji şirketleri üzerinde düzenleyici denetimi sürdürmektedir.

11.7.Endonezya

Endonezya’da dijital ekonomi özellikle e-ticaret ve mobil finans uygulamaları üzerinden büyümektedir. Dijital platformlar, küçük işletmelerin ulusal pazara erişimini kolaylaştırmaktadır. Finansal dönüşüm, kırsal bölgelerde bankacılık hizmetlerine erişimi artırma aracı olarak değerlendirilmektedir.

11.8.Fransa

Fransa, dijital dönüşümü Avrupa Birliği çerçevesinde yürütülen düzenlemelerle uyumlu şekilde ilerletmektedir. Fintech girişimlerinin desteklenmesi, dijital ödeme sistemlerinin yaygınlaştırılması ve yeşil finansın dijital araçlarla güçlendirilmesi temel hedefler arasındadır. Veri koruma ve tüketici hakları güçlü biçimde vurgulanmaktadır.

11.9.Güney Afrika

Güney Afrika’da dijital finans, finansal kapsayıcılığı artırma ve küçük işletmeleri destekleme aracı olarak görülmektedir. Mobil bankacılık ve dijital ödeme sistemleri özellikle düşük gelir gruplarının sisteme entegrasyonunu sağlamaktadır.

11.10.Güney Kore

Güney Kore, dijital ekonomi alanında öncü ülkelerden biridir. Yüksek hızlı internet altyapısı, fintech girişimleri ve dijital ödeme sistemleri gelişmiştir. Devlet, blockchain ve dijital para projelerini desteklemektedir.

11.11.Hindistan

Hindistan, dijital kamu altyapısı (Aadhaar kimlik sistemi ve UPI ödeme sistemi gibi) sayesinde finansal kapsayıcılığı önemli ölçüde artırmıştır. Dijital ekonomi, milyonlarca insanın bankacılık sistemine dahil edilmesini sağlamış ve mikro girişimciliği desteklemiştir. Devlet, dijitalleşmeyi kalkınmanın hızlandırıcısı olarak görmektedir.

11.12.İngiltere

Birleşik Krallık, KOBİ'leri ekonomik büyümesinin ve istihdam yaratmanın temel motoru olarak görüyor. 5,5 milyon KOBİ ile tüm işletmelerin neredeyse tamamını oluşturan bu kesim, hükümetin büyüme ve bölgesel eşitsizlikleri giderme hedefleri açısından kritik bir rol üstleniyor. Bu doğrultuda BK, KOBİ'lerin önündeki engelleri kaldırmaya odaklanıyor: büyük şirketlerin geç ödemelerini yasal yaptırıma bağlıyor, devlet güvenceli kredi programlarıyla finansmana erişimi kolaylaştırıyor, kamu ihalelerinde KOBİ'lere öncelik tanıyor ve 2035'e kadar KOBİ'leri G7'nin en dijital ve yapay zeka okuryazarlığı en yüksek işletmeleri haline getirmeyi hedefliyor. Post-Brexit süreçte ise BK, bu politikaları AB çerçevesinden bağımsız biçimde kendi koşullarına göre yeniden şekillendiriyor.

11.13.İtalya

İtalya, dijital dönüşümü kamu yönetimi reformları ve KOBİ'lerin dijitalleşmesi çerçevesinde ele almaktadır. Elektronik faturalama sistemleri ve dijital ödeme teşvikleri kayıt dışılığın azaltılmasına katkı sağlamaktadır. Finansal sistemde yenilikçi teknolojilere uyum AB düzenlemeleriyle paralel ilerlemektedir.

11.14.Japonya

Japonya, dijital dönüşümü verimlilik artışı ve yaşlanan nüfusun ekonomik etkilerini dengeleme aracı olarak görmektedir. Nakit kullanımının yaygın olmasına rağmen dijital ödeme sistemleri ve fintech çözümleri giderek artmaktadır. Devlet, dijital yenilikleri teşvik ederken finansal istikrarı korumaya öncelik vermektedir.

11.15.Kanada

Kanada, dijital ekonomiyi inovasyon ve yüksek teknoloji yatırımlarıyla ilişkilendirmektedir. Yapay zekâ, finansal teknolojiler ve dijital ticaret alanlarında

güçlü bir ekosistem oluşturmayı hedeflemektedir. Finansal dönüşüm sürecinde tüketici koruması ve veri güvenliği ön planda tutulmaktadır.

11.16.Meksika

Meksika, fintech yasalarıyla dijital finans alanında düzenleyici çerçeve oluşturmuştur. Dijital bankacılık ve mobil ödeme çözümleri finansal kapsayıcılığı artırmayı hedeflemektedir. Dijital ekonomi, ABD ile ticari entegrasyonu destekleyen bir unsur olarak görülmektedir.

11.17.Rusya

Rusya, dijital ekonomiyi ulusal teknolojik bağımsızlık perspektifiyle ele almaktadır. Dijital ödeme sistemleri ve yerel finansal altyapılar geliştirilmekte; uluslararası yaptırımlara karşı alternatif finansal mekanizmalar oluşturulmaktadır.

11.18.Suudi Arabistan

Suudi Arabistan, dijital dönüşümü ekonomik çeşitlendirme hedefleriyle ilişkilendirmektedir. Nakit kullanımının azaltılması, fintech yatırımları ve dijital kamu hizmetleri finansal modernizasyonun temel unsurlarıdır.

11.19.Türkiye

KOBİ'lerin finansmana erişimini kolaylaştırmak amacıyla KOSGEB ve Kredi Garanti Fonu aracılığıyla hibe, faizsiz kredi ve kefalet destekleri sunmaktadır. Ayrıca dijital dönüşüm, e-ticaret ve ihracat kapasitesini artırmaya yönelik teşvik programları uygulamaktadır.

11.20.Avrupa Birliği

Avrupa Birliği, KOBİ'leri ekonomisinin omurgası olarak gören somut adımlar atan bir politika çerçevesi benimsemiştir. Bu doğrultuda idari yükü 2030'a kadar yüzde otuz beş azaltmayı hedefliyor, geç ödeme sorununu tüzükle düzenliyor, KOBİ'lerin borsaya açılmasını kolaylaştırmak için listeleme maliyetlerini düşürüyor ve şirket işlemlerini dijital ortama taşıyarak bürokratik engelleri kaldırıyor. Finansman tarafında ise Avrupa Yatırım Fonu üzerinden kredi garantisi ve risk sermayesi sağlarken SME Fund programıyla 30.000'den fazla KOBİ'nin marka ve patent masraflarını karşılıyor. Tüm bunların üzerine "Önce Küçüğü Düşün" ilkesiyle her yeni AB mevzuatının KOBİ'lere etkisini önceden değerlendirmeyi zorunlu hale getiriyor.

12.G-20 Zirvesinde neler konuşuldu

G20 çatısı altında yapılan Liderler Zirvesi'nde KOBİ'ler ekonomik büyümenin ve istihdamın temel aktörü olarak ele alındı. Zirvede doğrudan sadece KOBİ'lere ayrılmış bağımsız bir reform paketi açıklanmasa da, kabul edilen sonuç bildirgesinde ve çalışma gruplarında alınan kararlar KOBİ'leri güçlendirmeye yönelik çerçeveler içerdi. Özellikle finansmana erişim sorununun azaltılması, kredi ve alternatif finansman kanallarının geliştirilmesi ve kamu-özel sektör iş birliğinin artırılması konusunda taahhütler verildi. Bu kapsamda Global Partnership for Financial Inclusion aracılığıyla KOBİ finansman açığının kapatılması hedeflendi.

Ayrıca dijital dönüşüm önemli bir gündem maddesiydi. Liderler, küçük işletmelerin yapay zekâ, dijital altyapı ve veri ekonomisine uyum sağlayabilmesi için kapasite geliştirme ve teknolojiye erişim desteklerinin artırılması gerektiğini vurguladı. Sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda ise KOBİ'lerin yeşil dönüşüme uyum sağlaması, iklim finansmanına erişebilmesi ve küresel tedarik zincirlerine daha adil biçimde entegre olabilmesi gerektiği ifade edildi.

13.Sonuç

Veriler, KOBİ'lerin toplam katma değer içindeki payının birçok G20 ülkesinde %50'nin üzerinde olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte KOBİ'ler; krediye erişim zorlukları, küresel değer zincirlerine entegrasyon sorunları ve dijital altyapı eksiklikleri gibi yapısal engellerle karşı karşıyadır. Bu nedenle G20 platformunda KOBİ politikaları, makroekonomik istikrarın tabana yayılması ve kapsayıcı büyümenin sağlanması açısından merkezi bir politika alanı olarak ele alınmaktadır.

G20 düzeyinde geliştirilecek dengeli ve kapsayıcı politikalar büyük önem taşımaktadır. Aşırı korumacı veya bürokratik yükü ağır düzenlemeler KOBİ'lerin rekabet gücünü zayıflatabilirken, yetersiz destek mekanizmaları da onların küresel piyasada kırılgan kalmasına yol açabilir. Dolayısıyla politika yapıcılarının; finansmana erişimi kolaylaştıran, dijital ve yeşil dönüşümü teşvik eden, yenilikçiliği destekleyen ve uluslararası iş birliğini güçlendiren esnek bir çerçeve oluşturması gerekmektedir.

G20 ülkeleri arasında koordineli KOBİ politikalarının geliştirilmesi, piyasalardaki belirsizliği azaltarak KOBİ'lerin küresel ekonomiye daha güçlü entegrasyonunu sağlayabilir. Sonuç olarak, KOBİ'lerin sürdürülebilir kalkınmanın merkezine yerleştirilmesi; hem ekonomik dayanıklılığı artıracak hem de daha adil ve kapsayıcı bir büyüme modelinin hayata geçirilmesine katkı sunacaktır.

Dijital Ekonomi ve Finansal Dönüşüm

1. Giriş

Dijital ekonomi ve finansal dönüşüm, G20 gündeminde son on yılda küresel büyümenin sürdürülebilirliği, finansal istikrar ve kalkınma hedefleriyle doğrudan bağlantılı stratejik bir alan hâline gelmiştir. Özellikle dijital altyapının güçlendirilmesi, KOBİ'lerin dijitalleşmesi, finansal kapsayıcılığın artırılması ve sınır ötesi ödeme sistemlerinin iyileştirilmesi konularında G20 ülkeleri arasında genel bir uzlaşma bulunmaktadır. Bununla birlikte dijital ekonominin küresel yönetişimi söz konusu olduğunda, ülkeler arasında belirgin model farklılıkları ortaya çıkmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri veri akışlarının serbestliği ve özel sektör inovasyonunun öncelenmesi gerektiğini savunurken, Avrupa Birliği kişisel verilerin korunması ve güçlü düzenleyici çerçeveye dayalı bir dijital model benimsemektedir. Buna karşılık Çin veri egemenliğini ve devlet merkezli dijital altyapı kontrolünü ön planda tutmaktadır. Bu farklılıklar, G20 içinde açık dijital ekonomi yaklaşımı ile dijital egemenlik anlayışı arasında yapısal bir gerilim yaratmaktadır.

Finansal dönüşüm boyutunda kripto varlıklar ve merkez bankası dijital paraları (CBDC) önemli tartışma alanlarıdır. Kripto piyasalarında yaşanan dalgalanmalar sonrasında G20 çerçevesinde küresel düzenleme ihtiyacı daha güçlü şekilde dile getirilmiş; bu süreçte Financial Stability Board ve Uluslararası Para Fonu teknik çerçeve geliştirme çalışmalarında öne çıkmıştır. G20 ülkeleri kripto varlıkların finansal istikrar riski oluşturabileceği konusunda uzlaşsa da, düzenlemenin kapsamı ve sertliği konusunda görüş ayrılıkları sürmektedir. Çin kripto faaliyetlerine karşı daha yasaklayıcı bir yaklaşım benimserken, Amerika Birleşik Devletleri inovasyonu sınırlamayan ancak gözetim sağlayan bir düzenleme modeli arayışındadır. CBDC konusunda ise birçok G20 ülkesi araştırma ve pilot uygulamalar yürütmektedir; ancak dijital paraların jeopolitik rekabet aracı hâline gelme ihtimali, özellikle dolar ve yuan merkezli tartışmalar çerçevesinde stratejik bir boyut kazanmaktadır.

2. Dijital altyapı

Dijital altyapı, en genel anlamıyla bir ülkenin veya uluslararası sistemin dijital ekonomiyi sürdürebilmesini sağlayan teknik, kurumsal ve hukuki bileşenlerin

bütününü ifade eder. Bu kapsamda geniş bant internet ağı, 5G ve fiber optik altyapılar, veri merkezleri, bulut bilişim sistemleri, siber güvenlik mekanizmaları, dijital kimlik sistemleri ve sınır ötesi ödeme platformları dijital altyapının temel unsurlarını oluşturur. Uluslararası düzlemde dijital altyapı yalnızca teknik bir bağlantı meselesi değil; veri akışlarının düzenlenmesi, dijital egemenlik, küresel ticaret ve finansal istikrarla bağlantılı stratejik bir yönetim alanıdır. Bu nedenle G20 içinde dijital altyapı, ekonomik büyümenin, finansal kapsayıcılığın ve küresel rekabet gücünün belirleyici unsurlarından biri olarak ele alınmaktadır.

G20 ülkeleri genel olarak dijital altyapının güçlendirilmesi gerektiği konusunda uzlaşmaktadır; özellikle yeni normal dönemde dijital bağlantının ekonomik dayanıklılık için zorunlu olduğu kabul edilmiştir. Ancak altyapının nasıl kurulacağı, kimin finanse edeceği ve veri akışlarının nasıl düzenleneceği konusunda farklı yaklaşımlar bulunmaktadır.

3. Finansal kapsayıcılık

Finansal kapsayıcılığın artırılması, bireylerin ve işletmelerin (özellikle düşük gelir grupları, kadınlar, kırsal kesim ve KOBİ'ler) bankacılık, kredi, sigorta, tasarruf ve dijital ödeme sistemleri gibi temel finansal hizmetlere erişimini kolaylaştırma ve bu hizmetleri aktif biçimde kullanmalarını sağlama sürecini ifade eder

G20 ülkeleri finansal kapsayıcılığı özellikle 2008 küresel finans krizinden sonra sistematik biçimde gündeme almış ve bu alanda kurumsal çerçeve oluşturmuştur. Bu kapsamda G20 bünyesinde faaliyet gösteren Global Partnership for Financial Inclusion, finansal erişimin artırılması için politika önerileri geliştirmekte ve iyi uygulama örneklerini paylaşmaktadır.

3.1. Global Partnership for Financial Inclusion

GPFI, 2010 yılında G20 Toronto Zirvesi'nde kurulmuştur. Girişim, G20'nin "kapsayıcı büyüme" gündeminin bir parçası olarak finansal hizmetlere erişimi genişletmeyi hedefler. Özellikle küçük işletmeler, düşük gelirli bireyler ve kadınların finansal sisteme entegrasyonuna odaklanır.

The Global Partnership for Financial Inclusion (GPFI), G20 tarafından desteklenen bir platformdur. Finansal katılımın artırılmasına yönelik küresel politikaların geliştirilmesini ve uygulanmasını koordine eder. Amaç, yoksul ve dezavantajlı bireylerin finansal hizmetlere erişimini güçlendirerek kapsayıcı büyümeyi desteklemektir.

3.1.1.G20 içinde finansal kapsayıcılığın artırılması gerektiği konusunda güçlü bir uzlaşI bulunmaktadır.Ancak ülkelerin uygulama modelleri farklılık göstermektedir.

1)Hindistan dijital kimlik sistemi ve mobil ödeme altyapısı sayesinde milyonlarca kişiyi finansal sisteme entegre etmeyi başarmış ve devlet destekli dijital kamu altyapısını ön plana çıkarmıştır.

2)Brezilya ve Endonezya dijital ödeme sistemleri ve mobil bankacılık çözümleri ile finansal erişimi genişletmeye odaklanmıştır.

Buna karşılık Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliğı finansal kapsayıcılığı daha çok fintech inovasyonu, tüketici koruması ve düzenleyici çerçeve üzerinden ele almaktadır.

3)Çin dijital ödeme platformlarının yaygınlaşması ve merkez bankası dijital para çalışmalarıyla kapsayıcılığı artırmayı hedeflemektedir.

G20 içinde genel tutum, dijital teknolojilerin finansal kapsayıcılığı artırmada kilit araç olduğu yönündedir. Bununla birlikte veri güvenliğı, tüketici korunması, dijital uçurum ve finansal okuryazarlık düzeyi gibi konular ülkeler arasında politika önceliklerinde farklılıklara yol açmaktadır. Özellikle gelişmekte olan ülkeler finansal kapsayıcılığı kalkınma ve sosyal eşitsizliklerin azaltılması aracı olarak vurgularken, gelişmiş ülkeler finansal sistemin istikrarı ve düzenlenmesi boyutuna daha fazla ağırlık vermektedir.

3.2. G20'ye Katkı Sağlayan Uluslararası Kuruluşlar

G20, liderler düzeyinde gayri resmi bir stratejik rehberlik mekanizmasıdır. G20 çalışmaları, uluslararası kuruluşlardan destek alarak yürütölmektedir. Bu kuruluşlar IMF, BM, Dünya Bankası (DB), Ekonomik Kalkınma ve İşbirliğı Örgütü (OECD), Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Finansal İstikrar Kurulu (FSB) gibi kurumlardır.

İspanya, Azerbaycan, Singapur ve ASEAN, Afrika Birliğı ve NEPAD dönem başkanları da G20 toplantılarına davet edilmektedir. Bu iş birliğı sayesinde G20, uluslararası kurumlarla kapasite geliştirme ve ortaklık programlarına dahil olma çalışmalarını sürdürmektedir.

4. Sınır ötesi ödeme sistemlerinin iyileştirilmesi

Sınır ötesi ödeme sistemlerinin iyileştirilmesi, farklı ülkelerdeki bireyler, şirketler ve finansal kurumlar arasında gerçekleştirilen para transferlerinin daha hızlı, daha ucuz, daha şeffaf ve daha güvenli hâle getirilmesini ifade eder.

sınır ötesi ödemelerin modernizasyonu, yalnızca teknik bir finansal reform değil; küresel ticaretin kolaylaştırılması, KOBİ'lerin uluslararası pazarlara erişimi ve göçmen işçi döviz transferlerinin maliyetinin azaltılması açısından da kalkınma boyutuna sahiptir.

G20 çerçevesinde bu konu özellikle 2020 sonrası dönemde sistematik biçimde ele alınmış ve teknik çalışmalar büyük ölçüde Financial Stability Board koordinasyonunda yürütülmüştür.

Ayrıca merkez bankaları ve düzenleyici kurumlar teknik standartların ve güvenlik kurallarının belirlenmesinde etkilidir. Bu sistemler sayesinde küresel ticaret ve finans akışları sürdürülebilir; ancak mevcut yapıda işlem sürelerinin uzunluğu, aracı banka sayısının fazlalığı ve yüksek transfer maliyetleri gibi sorunlar bulunmaktadır.

Son yıllarda sınır ötesi ödeme sistemleri dijitalleşme süreciyle dönüşüm geçirmektedir. Anlık ödeme altyapıları, fintech çözümleri ve merkez bankası dijital para projeleri bu alandaki yenilikçi araçlar arasında yer almaktadır. Uluslararası düzeyde ise sistemin daha hızlı, ucuz, şeffaf ve kapsayıcı hâle getirilmesi amacıyla çalışmalar yürütülmektedir.

4.1. Financial Stability Board

FSB, 1999'da G7 tarafından kurulan Financial Stability Forum'un halefidir. Küresel mali kriz sonrası 2009 Londra Zirvesi'nde kapsamı genişletilerek FSB'ye dönüştürülmüştür. 2013'te İsviçre hukukuna göre tüzel kişilik kazanmış, Uluslararası Ödemeler Bankası tarafından ev sahipliği yapılmaktadır. Kuruluştan, G20'nin finansal reform gündeminin yürütülmesinde temel bir rol oynamaktadır.

Financial Stability Board (FSB), küresel finansal sistemi izleyen ve bu sistemin istikrarını korumaya yönelik politika önerileri geliştiren uluslararası bir kuruluştur. 2009 yılında G20 liderlerince kurulmuş olan FSB, mali krizlerden dersler çıkararak uluslararası düzenleme ve denetim standartlarını uyumlu hale getirmeyi amaçlar.

Bank for International Settlements bünyesindeki komiteler ve merkez bankaları iş birliği mekanizmaları da bu sürece katkı sunmaktadır.

4.2. Bank for International Settlements

The **Bank for International Settlements (BIS)**, Basel merkezli uluslararası bir finans kuruluşudur. 1930'da kurulan kurum, merkez bankalarının işbirliğini teşvik etmek ve küresel parasal ve finansal istikrarı desteklemek için faaliyet gösterir.

BIS, aynı zamanda merkez bankaları için bir “banka” işlevi görür ve politika araştırmalarıyla küresel finans sisteminde referans konumundadır.

BIS, başlangıçta Almanya'nın Birinci Dünya Savaşı tazminat ödemelerini yönetmek amacıyla kuruldu. Ancak zamanla, merkez bankaları arasındaki işbirliği, döviz rezerv yönetimi ve finansal istikrar konularında çok taraflı bir platforma dönüştü. Üyeleri dünya ekonomisinin büyük kısmını temsil eder.

BIS, merkez bankaları için güvenli bir tartışma ortamı sunarak kriz yönetimi, dijital para birimleri ve iklim finansı gibi yeni konularda politika diyaloglarını destekler.

4.1.1.G20'nin genel tutumu, sınır ötesi ödemelerin maliyetini düşürmek ve işlem sürelerini kısaltmak yönündedir; bu alanda asgari standartlar ve teknik uyumun artırılması konusunda geniş bir uzlaşma vardır.Ancak uygulama yöntemleri ve stratejik öncelikler ülkeden ülkeye farklılaşmaktadır.

1)Amerika Birleşik Devletleri mevcut dolar merkezli finansal sistemin etkinliğini korurken özel sektör inovasyonunu ve ödeme altyapılarının birlikte çalışabilirliğini ön plana çıkarmaktadır. ABD açısından reform, sistemin hızlandırılması ve fintech çözümlerinin entegrasyonu üzerinden ilerlemektedir.

2)Avrupa Birliği ise finansal egemenlik ve stratejik özerklik boyutunu vurgulamakta; Avrupa içi anlık ödeme sistemlerinin güçlendirilmesi ve gelecekte dijital euro ile sınır ötesi işlemlerin kolaylaştırılması üzerinde durmaktadır.

3)Çin sınır ötesi ödeme sistemlerini jeoekonomik bir araç olarak değerlendirmekte ve dijital yuan projeleri ile uluslararası ticarete alternatif ödeme kanalları geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu yaklaşım, dolar merkezli sisteme bağımlılığı azaltma stratejisiyle bağlantılıdır.

4)Hindistan ise kendi anlık ödeme sistemi altyapısını diğer ülkelerle entegre ederek bölgesel ödeme ağları kurmaya yönelmiş; özellikle Güney Asya ve Körfez ülkeleriyle bağlantıları artırmayı amaçlamıştır.

5)Brezilya hızlı ödeme sistemi üzerinden sınır ötesi entegrasyon seçeneklerini değerlendirmekte, Latin Amerika içinde daha düşük maliyetli transfer kanalları oluşturmayı hedeflemektedir.

6)Japonya finansal istikrar ve teknik standart uyumunu ön planda tutarak mevcut bankacılık altyapısının güçlendirilmesini savunurken; Almanya gibi

Avrupa ekonomileri şeffaflık, kara para aklamayla mücadele ve düzenleyici uyum konularını reformun ayrılmaz parçası olarak görmektedir.

7)Endonezya ve Güney Afrika gibi yükselen ekonomiler ise sınır ötesi ödeme maliyetlerinin düşürülmesini finansal kapsayıcılık ve ticaretin genişletilmesi açısından kritik bir unsur olarak değerlendirmektedir.

Genel olarak G20 içinde sınır ötesi ödeme sistemlerinin iyileştirilmesi konusunda güçlü bir mutabakat bulunmaktadır; hedef, 2030'a kadar transfer maliyetlerinin belirgin biçimde azaltılması ve işlemlerin neredeyse anlık hâle getirilmesidir.

5.Dijital ekonominin küresel yönetişimi

Dijital ekonominin yönetişimi, dijital platformlar, veri akışları, yapay zekâ sistemleri, finansal teknolojiler ve sınır ötesi dijital ticaret gibi alanların ulusal ve uluslararası düzeyde hangi kurallar, kurumlar ve ilkeler çerçevesinde düzenleneceğini ifade eder. Bu yönetişim alanı; rekabet hukuku, veri koruma, siber güvenlik, vergilendirme, tüketici hakları ve finansal istikrar gibi çok boyutlu politika başlıklarını kapsar. Dijitalleşmenin ekonomik faaliyetlerin merkezine yerleşmesiyle birlikte, düzenleme boşlukları küresel ölçekte eşitsizlik, vergi kaybı ve piyasa yoğunlaşması risklerini artırmıştır. Bu nedenle G20, dijital ekonominin yönetişimini yalnızca teknik bir düzenleme alanı olarak değil, küresel ekonomik istikrar ve sürdürülebilir kalkınmanın temel unsuru olarak ele almaktadır.

G20 gündeminde dijital ekonominin yönetişimi; üç temel ekseninde önem taşımaktadır: birincisi, sınır ötesi veri akışları ve dijital ticaretin kurallara bağlanması yoluyla küresel ekonomik entegrasyonun güçlendirilmesi; ikincisi, çok uluslu dijital şirketlerin vergilendirilmesi ve rekabetin korunması; üçüncüsü ise finansal teknolojiler ve dijital varlıkların finansal istikrar üzerindeki etkilerinin düzenlenmesidir.

5.2.Küresel yönetişimin temel unsurları

5.2.1.Çok Aktörlü Yapı (Multi-Actor Governance)

Küresel yönetişimin en belirgin özelliği, yalnızca ulus-devletlere dayanmamasıdır. Devletlerin yanı sıra uluslararası kuruluşlar (örneğin Birleşmiş Milletler, G20, OECD), çok uluslu şirketler, teknik standart kuruluşları ve sivil toplum aktörleri karar alma süreçlerine katılır. Dijital ekonomi özelinde büyük teknoloji şirketleri norm üretim sürecinde fiilî düzenleyici konumuna gelebilmektedir. Bu durum, klasik egemenlik anlayışını dönüştürmekte ve yönetişim sürecini yatay bir yapıya kavuşturmaktadır.

5.2.2.Norm ve Kural Üretimi

Küresel yönetişimin ikinci unsuru, bağlayıcı veya bağlayıcı olmayan uluslararası normların oluşturulmasıdır. Dijital ekonomide veri koruma, yapay zekâ etiği, dijital ticaret ve rekabet hukuku gibi alanlarda ortak standartların belirlenmesi önem taşır. Bu normlar bazen uluslararası anlaşmalarla (hard law), bazen de rehber ilkeler ve deklarasyonlarla (soft law) ortaya çıkar. Özellikle dijital ekonomi alanında soft law mekanizmalarının ağırlıkta olduğu görülmektedir. Bu durum, teknolojik gelişmenin hızına karşı daha esnek bir düzenleme imkânı sunmaktadır.

5.2.3.Çok Katmanlılık (Multi-Level Governance)

Küresel yönetim yalnızca uluslararası düzeyde değil; ulusal, bölgesel ve küresel düzeylerin etkileşimiyle şekillenir. Örneğin Avrupa düzeyinde geliştirilen veri koruma standartları, ulusal hukuklara aktarılmakta ve küresel şirketler üzerinde etkili olmaktadır. Bu çok katmanlı yapı, normların yukarıdan aşağıya ya da aşağıdan yukarıya doğru yayılmasına imkân tanır. Dijital ekonomi alanında bölgesel bloklar küresel kuralların oluşumunda belirleyici rol oynayabilmektedir.

5.2.4.Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik

Küresel yönetişimin meşruiyeti, karar alma süreçlerinin şeffaflığına ve aktörlerin hesap verebilirliğine bağlıdır. Dijital ekonomi alanında algoritmik karar alma süreçleri, veri kullanımı ve platform politikaları şeffaflık tartışmalarını gündeme getirmiştir. Küresel yönetim, hem devletlerin hem de özel sektör aktörlerinin sorumluluk üstlenmesini gerektirir. Özellikle yapay zekâ uygulamalarında hesap verebilirlik ilkesi temel normlardan biri hâline gelmiştir.

5.2.5.Katılımcılık ve Kapsayıcılık

Küresel yönetişimin demokratik meşruiyeti, farklı aktörlerin ve özellikle gelişmekte olan ülkelerin karar süreçlerine dahil edilmesiyle güçlenir. Dijital uçurumun azaltılması ve kapsayıcı kalkınmanın sağlanması, dijital ekonominin yönetişiminde temel hedefler arasında yer almaktadır. Bu unsur, yalnızca ekonomik eşitliği değil; teknolojiye erişim hakkını da normatif bir mesele hâline getirmektedir.

5.2.6.Esneklik ve Uyarlanabilirlik

Dijital teknolojilerin hızlı gelişimi, yönetim mekanizmalarının statik değil dinamik olmasını zorunlu kılmaktadır. Küresel yönetim yapıları, teknolojik yeniliklere uyum sağlayabilecek esneklikte tasarlanmalıdır. Bu nedenle dijital ekonomi alanında çoğu düzenleme çerçeve niteliğinde hazırlanmakta ve zaman içinde güncellenmektedir.

5.2.7.İş Birliği ve Koordinasyon Mekanizmaları

Küresel yönetişimin işlevsel olabilmesi için devletler arasında politika koordinasyonu gereklidir. Özellikle dijital vergilendirme, veri akışı ve siber güvenlik gibi alanlarda tek taraflı politikalar küresel ekonomik istikrarsızlığa yol açabilmektedir. Bu nedenle çok taraflı platformlar, ortak standartlar geliştirme ve politika uyumlaştırma işlevi görmektedir.

Teknolojiye erişimin yalnızca özel sektör liderliğinde değil, devlet politikaları ve uluslararası iş birlikleri ile desteklenmesi gerektiği kabul edilmektedir.

G20 dijital ekonomi gündeminde küresel norm ve standartların oluşturulması, veri yönetişimi ve etik çerçeveler üzerinde uzlaşma arayışları öne çıkmaktadır. Liderlerin ortak mesajı, dijital ekonominin hem ekonomik büyümeye katkı sağlamak hem de toplumsal eşitsizlikleri azaltmak için düzenlenmesi gerektiğidir.

Bu bağlamda liderlerin bakışı, dijital yönetişimin devletlerarası iş birliğini zorunlu kıldığı yönündedir. Teknolojinin hızlı evrimi, veri güvenliği, etik yapay zekâ kullanımı ve dijital altyapıların kapsayıcı bir şekilde geliştirilmesi gibi alanlarda tek taraflı yaklaşımlar yetersiz kabul edilmektedir. G20 bildirimleri, bu nedenle, insan hakları, etik standartlar ve şeffaflık ilkeleri etrafında ortak kurallar oluşturulmasının önemini vurgulamaktadır. Böyle bir çerçeve, sadece ekonomik faydaları maksimize etmekle kalmayacak; aynı zamanda dijital uçurumu daraltarak gelişmekte olan ülkelerin de bu dönüşümden eşit pay almasını sağlayacaktır.

6.Dijital ekonomide güvenli veri akışının önemi

Dijital ekonomide verilerin korunması, hem ekonomik sürdürülebilirlik hem de demokratik meşruiyet açısından temel bir unsurdur.

Ülkelerin genel tutumu, veri akışını tamamen serbest bırakmak yerine güvenlik ve mahremiyet temelli bir denge kurma yönündedir. Örneğin European Union, GDPR ile veri korumayı temel hak olarak tanımlamış ve şirketlere yüksek uyum yükümlülükleri getirmiştir. ABD ise daha sektör bazlı ve yenilik odaklı bir yaklaşım benimseyerek federal düzeyde parçalı bir sistem yürütmekte, ancak son yıllarda veri güvenliği ve yapay zekâ düzenlemeleri konusunda daha kapsamlı adımlar atmaktadır. Çin ise veri egemenliği ve ulusal güvenlik perspektifini önceleyerek veri yerelleştirme ve devlet denetimini güçlendiren bir model uygulamaktadır.

6.1.FinTech (Financial Technology)

Finansal hizmetlerin teknoloji kullanılarak daha hızlı, düşük maliyetli, erişilebilir ve yenilikçi biçimde sunulmasını ifade eder. Bankacılık, ödeme sistemleri, kredi verme, yatırım, sigortacılık ve varlık yönetimi gibi alanlarda dijital çözümler geliştiren girişim ve uygulamaları kapsar.

FinTech'in temel amacı, geleneksel finans sistemlerini dijitalleştirerek hem bireyler hem de işletmeler için finansal işlemleri kolaylaştırmaktır.Küresel ölçekte FinTech, finansal kapsayıcılığı artırma açısından da önemlidir; özellikle gelişmekte olan ülkelerde bankacılık hizmetlerine erişimi olmayan bireylerin mobil ödeme ve dijital finans çözümleri aracılığıyla sisteme dahil edilmesini sağlar.

7.Kripto varlıklar

7.1.Ekonomik ve Finansal Etkiler

Kripto varlıklar, sınır ötesi ödemeleri hızlandırma, işlem maliyetlerini düşürme ve finansal kapsayıcılığı artırma potansiyeline sahiptir. Bununla birlikte fiyat oynaklığı, spekülasyon hareketleri ve düzenleyici boşluklar nedeniyle finansal istikrar açısından risk oluşturabilir. Bu bağlamda Financial Stability Board (FSB), kripto varlık piyasalarının sistemik risk doğurabileceğini belirtmiş ve küresel ölçekte tutarlı düzenleme çağrısında bulunmuştur.

7.2.Düzenleyici ve Uluslararası Boyut

Kripto varlıklar, sınır ötesi ve merkeziyetsiz yapıları nedeniyle klasik finansal düzenleme araçlarını zorlayan bir alan oluşturmaktadır. İşlemlerin küresel ölçekte, aracı kurum olmaksızın ve çoğu zaman anonim şekilde gerçekleştirilmesi; tüketici koruması, finansal istikrar, kara para aklama ve vergi uyumu gibi alanlarda yeni düzenleyici çerçeveler geliştirilmesini gerekli kılmıştır. Bu nedenle kripto varlıkların düzenlenmesi artık yalnızca ulusal bir politika meselesi değil, küresel yönetim sorunu olarak değerlendirilmektedir.

7.3.Kalkınma ve Dijital Ekonomi Bağlantısı

Gelişmekte olan ülkelerde kripto varlıklar, enflasyona karşı korunma aracı ve alternatif ödeme sistemi olarak görülürken; aynı zamanda sermaye hareketleri ve para politikası üzerinde baskı yaratabilmektedir. Bu nedenle kripto varlıklar, hem dijital ekonomi politikaları hem de kalkınmada uluslararası iş birliği tartışmalarının kesişim noktasında yer almaktadır.

7.4.G20 Kapsamında Kripto Varlıkların Düzenleyici ve Uluslararası Boyutu

G20, kripto varlıkları dijital finansın büyüyen bir unsuru olarak görmekle birlikte, bunların finansal istikrar, tüketici koruması ve yasa dışı finansal akışlar açısından risk oluşturabileceğini kabul etmektedir. Bu nedenle G20 yaklaşımı, kripto varlıkların tamamen yasaklanması yerine “aynı faaliyet, aynı risk, aynı düzenleme” (same activity, same risk, same regulation) ilkesine dayalı küresel bir düzenleyici çerçeve oluşturma yönündedir.

7.4.1.G20 çerçevesinde kripto varlık düzenlemesinin üç temel hedefi bulunmaktadır:

1. Finansal istikrarın korunması – Kripto piyasalarındaki ani dalgalanmaların geleneksel finans sistemine bulaşmasını önlemek.
2. Tüketici ve yatırımcı koruması – Şeffaflık, bilgilendirme ve risk açıklamalarının güçlendirilmesi.
3. Düzenleyici boşlukların azaltılması – Ülkeler arası farklılıkların kötüye kullanımını (regulatory arbitrage) engellemek.

7.5.Kripto Paralarda Dalgalanmalar ve Gelişmekte Olan Ükelere Etkisi Bağlamında G20 Tutumu

Kripto para piyasaları yüksek volatiliteye sahiptir; ani fiyat artışları ve sert düşüşler, yatırımcı güvenini ve finansal istikrarı doğrudan etkileyebilmektedir. Özellikle piyasa değeri büyük kripto varlıklardaki çöküşler (örneğin büyük borsa iflasları ve stablecoin krizleri), geleneksel finans sistemiyle bağlantı arttıkça sistemik risk tartışmalarını güçlendirmiştir. Bu dalgalanmalar, finansal piyasaları daha kırılgan olan gelişmekte olan ülkelerde daha belirgin sonuçlar doğurabilmektedir.

G20, kripto varlık piyasalarının düzenlenmesi konusunda küresel koordinasyon çağrısında bulunmuş ve teknik standart geliştirme görevini Financial Stability Board (FSB) ile Financial Action Task Force (FATF)'a bırakmıştır. FSB finansal istikrar risklerine karşı gözetim ilkeleri geliştirirken, FATF kara para aklama ve yasa dışı finansal akış risklerini sınırlandırmaya odaklanmaktadır.

FATF, kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadeleye ilişkin “40 Tavsiye” olarak bilinen uluslararası standartları belirler ve ülkeleri karşılıklı değerlendirme mekanizmasıyla denetler. Uyum sağlamayan ülkeler gri liste veya kara liste uygulamalarıyla finansal sistem açısından riskli olarak sınıflandırılabilir.

7.5.1.Kara para aklama konusunda 40 öneri devletlerin şunları yapmasını gerektirir;

- İlgili uluslararası sözleşmeleri uygulayın
- Kara para aklamayı suç saymak ve yetkililerin kara para aklama gelirlerine el koymasını sağlamak
- Finansal kurumlar ve belirlenmiş finansal olmayan işletmeler ve meslekler için müşteri durum tespiti (örneğin, kimlik doğrulama), kayıt tutma ve şüpheli işlem raporlama gerekliliklerini uygulayın
- Şüpheli işlem raporlarını almak ve yaymak için bir [finansal istihbarat birimi](#) kurmak ve
- Kara para aklamının araştırılması ve kovuşturulmasında uluslararası işbirliği yapmak

8.Merkez Bankası Dijital Paraları (CBDC)

Merkez Bankası Dijital Parası (Central Bank Digital Currency – CBDC), bir ülkenin merkez bankası tarafından ihraç edilen, ulusal para biriminin dijital formudur. Hukuki statü bakımından fiziksel banknot ve madeni parayla aynı değeri taşır; ancak elektronik ortamda dolaşıma girer. CBDC’ler kripto paralardan farklı olarak merkezi bir otorite (merkez bankası) tarafından çıkarılır ve kamu güvencesi altındadır.

G20 gündeminde CBDC’ler, özellikle dijital ekonomi ve finansal dönüşüm başlığı altında, sınır ötesi ödeme sistemlerinin hızlandırılması, işlem maliyetlerinin azaltılması ve finansal kapsayıcılığın artırılması bağlamında ele alınmaktadır. Küresel ödeme altyapısındaki yavaşlık ve yüksek maliyet sorunları, G20 tarafından yapısal bir reform alanı olarak görülmekte; CBDC’lerin merkez bankaları arasında doğrudan ve güvenli entegrasyon sağlayarak bu sorunlara çözüm sunabileceği değerlendirilmektedir.

Bununla birlikte CBDC’ler, yalnızca teknik bir ödeme inovasyonu değil, küresel finansal mimarinin geleceğini etkileyebilecek stratejik bir politika aracı olarak tartışılmaktadır. Para politikası aktarım mekanizmasının korunması, bankacılık sisteminin istikrarı, veri güvenliği ve siber riskler G20 içindeki temel tartışma başlıklarıdır.

9.G-20 ÜLKELERİNİN GÖRÜŞLERİ

9.1.Almanya

Almanya, dijital ekonomiyi sanayi 4.0 vizyonuyla ilişkilendirmektedir. Endüstriyel üretimde dijitalleşme, otomasyon ve akıllı fabrikalar ön plandadır. Finansal

dönüşümde ise temkinli fakat istikrarlı bir yaklaşım benimsenmiş; dijital bankacılık ve blockchain teknolojileri kontrollü biçimde desteklenmiştir.

9.2.Amerika Birleşik Devletleri

Amerika Birleşik Devletleri, dijital ekonomiyi küresel ekonomik liderliğinin temel unsurlarından biri olarak değerlendirmektedir. Büyük teknoloji şirketleri, e-ticaret platformları ve finansal teknoloji girişimleri ABD dijital ekonomisinin merkezinde yer almaktadır. Silikon Vadisi başta olmak üzere inovasyon merkezleri, dijital dönüşümün küresel ölçekte yayılmasına öncülük etmektedir.

Finansal dönüşüm açısından ABD, piyasa temelli ve yenilikçi bir yaklaşım benimsemektedir.

9.3.Arjantin

Arjantin, dijital ekonomi ve finansal dönüşümü makroekonomik dalgalanmalara karşı dayanıklılığı artıran bir araç olarak görmektedir. Yüksek enflasyon ve finansal kırılganlıklar nedeniyle fintech uygulamaları, dijital ödeme sistemleri ve alternatif finansman modelleri ülkede hızla yaygınlaşmıştır. Devlet, dijital bankacılık ve elektronik ödeme altyapısını geliştirerek kayıt dışı ekonomiyi azaltmayı ve finansal kapsayıcılığı artırmayı hedeflemektedir.

9.4.Avustralya

Avustralya, dijital ekonomiyi üretkenliği artıran ve küresel rekabet gücünü destekleyen stratejik bir alan olarak değerlendirmektedir. Açık bankacılık uygulamaları, dijital ödeme sistemleri ve veri paylaşım altyapıları finansal dönüşümün temel unsurlarıdır. Ülke, siber güvenlik ve veri koruma düzenlemelerini güçlendirerek dijital finans sisteminin güvenilirliğini sağlamaya odaklanmaktadır.

9.5.Brezilya

Brezilya, dijital finans alanında özellikle anlık ödeme sistemi “Pix” gibi yenilikçi uygulamalarla dikkat çekmektedir. Dijital bankacılık ve mobil ödeme çözümleri finansal kapsayıcılığı artırma amacı taşımaktadır. Dijital ekonomi, KOBİ’lerin ve mikro işletmelerin finansmana erişimini kolaylaştıran bir araç olarak görülmektedir.

9.6.Çin

Çin, dijital ekonomiyi kalkınma modelinin merkezine yerleştirmiştir. E-ticaret platformları, mobil ödeme sistemleri ve dijital para uygulamaları ekonominin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Devlet, merkez bankası dijital para birimi (CBDC) projeleri ve büyük veri altyapıları ile finansal sistemi dijitalleştirmekte; aynı zamanda teknoloji şirketleri üzerinde düzenleyici denetimi sürdürmektedir.

9.7.Endonezya

Endonezya'da dijital ekonomi özellikle e-ticaret ve mobil finans uygulamaları üzerinden büyümektedir. Dijital platformlar, küçük işletmelerin ulusal pazara erişimini kolaylaştırmaktadır. Finansal dönüşüm, kırsal bölgelerde bankacılık hizmetlerine erişimi artırma aracı olarak değerlendirilmektedir.

9.8.Fransa

Fransa, dijital dönüşümü Avrupa Birliği çerçevesinde yürütülen düzenlemelerle uyumlu şekilde ilerletmektedir. Fintech girişimlerinin desteklenmesi, dijital ödeme sistemlerinin yaygınlaştırılması ve yeşil finansın dijital araçlarla güçlendirilmesi temel hedefler arasındadır. Veri koruma ve tüketici hakları güçlü biçimde vurgulanmaktadır.

9.9.Güney Afrika

Güney Afrika'da dijital finans, finansal kapsayıcılığı artırma ve küçük işletmeleri destekleme aracı olarak görülmektedir. Mobil bankacılık ve dijital ödeme sistemleri özellikle düşük gelir gruplarının sisteme entegrasyonunu sağlamaktadır.

9.10.Güney Kore

Güney Kore, dijital ekonomi alanında öncü ülkelerden biridir. Yüksek hızlı internet altyapısı, fintech girişimleri ve dijital ödeme sistemleri gelişmiştir. Devlet, blockchain ve dijital para projelerini desteklemektedir.

9.11.Hindistan

Hindistan, dijital kamu altyapısı (Aadhaar kimlik sistemi ve UPI ödeme sistemi gibi) sayesinde finansal kapsayıcılığı önemli ölçüde artırmıştır. Dijital ekonomi, milyonlarca insanın bankacılık sistemine dahil edilmesini sağlamış ve mikro girişimciliği desteklemiştir. Devlet, dijitalleşmeyi kalkınmanın hızlandırıcısı olarak görmektedir.

9.12.Birleşik krallık

İngiltere, özellikle fintech inovasyonunun desteklenmesi, dijital ödeme sistemlerinin geliştirilmesi ve finansal hizmetlere erişimin artırılmasını savunmaktadır. Ayrıca güvenli dijital altyapı, veri koruması ve siber güvenlik konularında uluslararası iş birliğinin güçlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu doğrultuda İngiltere, dijital finansın yenilikçi ancak güçlü bir düzenleyici çerçeveye içinde gelişmesini desteklemektedir.

9.13.İtalya

İtalya, dijital dönüşümü kamu yönetimi reformları ve KOBİ'lerin dijitalleşmesi çerçevesinde ele almaktadır. Elektronik faturalama sistemleri ve dijital ödeme teşvikleri kayıt dışılığın azaltılmasına katkı sağlamaktadır. Finansal sistemde yenilikçi teknolojilere uyum AB düzenlemeleriyle paralel ilerlemektedir.

9.14.Japonya

Japonya, dijital dönüşümü verimlilik artışı ve yaşlanan nüfusun ekonomik etkilerini dengeleme aracı olarak görmektedir. Nakit kullanımının yaygın olmasına rağmen dijital ödeme sistemleri ve fintech çözümleri giderek artmaktadır. Devlet, dijital yenilikleri teşvik ederken finansal istikrarı korumaya öncelik vermektedir.

9.15.Kanada

Kanada, dijital ekonomiyi inovasyon ve yüksek teknoloji yatırımlarıyla ilişkilendirmektedir. Yapay zekâ, finansal teknolojiler ve dijital ticaret alanlarında güçlü bir ekosistem oluşturmayı hedeflemektedir. Finansal dönüşüm sürecinde tüketici koruması ve veri güvenliği ön planda tutulmaktadır.

9.16.Meksika

Meksika, fintech yasalarıyla dijital finans alanında düzenleyici çerçeve oluşturmuştur. Dijital bankacılık ve mobil ödeme çözümleri finansal kapsayıcılığı artırmayı hedeflemektedir. Dijital ekonomi, ABD ile ticari entegrasyonu destekleyen bir unsur olarak görülmektedir.

9.17.Rusya

Rusya, dijital ekonomiyi ulusal teknolojik bağımsızlık perspektifiyle ele almaktadır. Dijital ödeme sistemleri ve yerel finansal altyapılar geliştirilmekte; uluslararası yaptırımlara karşı alternatif finansal mekanizmalar oluşturulmaktadır.

9.18.Suudi Arabistan

Suudi Arabistan, dijital dönüşümü ekonomik çeşitlendirme hedefleriyle ilişkilendirmektedir. Nakit kullanımının azaltılması, fintech yatırımları ve dijital kamu hizmetleri finansal modernizasyonun temel unsurlarıdır.

9.19.Türkiye

Türkiye'de dijital ekonomi ve finansal dönüşüm, ekonomik modernizasyon ve küresel entegrasyonun temel unsurlarından biri olarak görülmektedir. E-devlet uygulamaları, dijital bankacılık sistemleri ve temassız ödeme altyapıları son yıllarda önemli ölçüde gelişmiştir. Bankacılık sektörü teknolojik adaptasyon

açısından güçlü bir yapıya sahiptir ve mobil bankacılık kullanım oranı oldukça yüksektir.Türkiye, dijital finansı hem ekonomik verimlilik hem de uluslararası rekabet gücü açısından stratejik görmektedir.

9.20.Avrupa Birliği

Avrupa Birliği dijital ekonomi ve finansal dönüşümün ekonomik büyüme, finansal inovasyon ve küresel rekabet gücü açısından önemli olduğunu savunmaktadır. Bu doğrultuda AB, finans sektöründe dijital teknolojilerin güvenli ve düzenli bir şekilde gelişmesini desteklemekte ve fintech ekosistemini güçlendirmeye yönelik politikalar geliştirmektedir. Birlik, özellikle dijital ödeme sistemlerinin yaygınlaştırılması, açık bankacılık uygulamalarının geliştirilmesi ve finansal hizmetlerde veri paylaşımının artırılması yoluyla inovasyonu teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

10.G20 zirvesinde ne konuşuldu?

G20 zirvelerinde dijital ekonomi ve finansal dönüşüm başlığı kapsamlı şekilde ele alınmıştır. Üye ülkeler, dijitalleşmenin ekonomik toparlanma ve sürdürülebilir büyüme için bir araç olduğunu kabul ederek, dijital altyapı, bağlantı ve kapsayıcı erişimin önemine vurgu yapmıştır. Bu çerçevede dijital ekonomi bakanları toplantılarında; bağlantı ve dijital kapsayıcılık, dijital kamu altyapısı, bilgi güvenliği ve yapay zekâ gibi yenilikçi teknolojilerin sürdürülebilir kalkınmaya katkısı gibi meseleler tartışılmıştır. G20, dijital üretimin sürdürülebilir büyümeye entegrasyonu, mikro ve KOBİ'lerin dijitalleşme kapasitesinin artırılması ve veri koruma ile siber güvenlik alanlarında ortak çerçeveler geliştirilmesine yönelik adımlar üzerinde uzlaşma aramaktadır. Ayrıca küresel çapta dijital dönüşümün ekonomik ve toplumsal faydalarının eşitsizlikleri artırmaması gerektiği, kapsayıcı politikaların önemine sıkça değinilmiştir.

11.Sonuç

Dijital ekonomi ve finansal dönüşüm, G20 ülkeleri için sürdürülebilir büyüme, kapsayıcı kalkınma ve küresel rekabet gücünün artırılması açısından kritik öneme sahiptir. Dijital altyapının güçlendirilmesi, finansal kapsayıcılığın yaygınlaştırılması ve teknoloji transferi ile kapasite geliştirme mekanizmalarının desteklenmesi, hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde ekonomik fırsatların artırılmasını sağlar. Uluslararası iş birliği, ortak standartların oluşturulması, veri güvenliği ve siber risk yönetimi konularında ülkeler arasında uyum sağlanması ve bilgi paylaşımını kolaylaştırarak dijital dönüşümün kapsayıcı ve sürdürülebilir olmasını garanti eder. Sonuç olarak, G20 çerçevesinde dijital ekonomi ve finansal dönüşümün desteklenmesi, küresel ölçekte daha

dirençli, entegre ve yenilikçi bir ekonomik sistemin oluşturulmasına katkıda bulunacaktır.

Kalkınma için Uluslararası İş Birliği

1.Giriş

Kalkınma için uluslararası iş birliği, küreselleşen dünyada ülkelerin ekonomik, sosyal ve çevresel hedeflerine ulaşabilmeleri açısından temel bir araç haline gelmiştir. Günümüzde kalkınma sorunları yalnızca ulusal sınırlar içinde çözülebilecek nitelikte değildir; yoksulluk, iklim değişikliği, finansal istikrarsızlık ve eşitsizlik gibi küresel meseleler, çok taraflı koordinasyon ve ortak politika üretimini zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda G20, küresel ekonomik yönetişimin önemli platformlarından biri olarak kalkınma gündemini şekillendirmekte; Birleşmiş Milletler ve OECD gibi uluslararası kuruluşlarla iş birliği içinde daha kapsayıcı ve sürdürülebilir bir kalkınma modeli oluşturmayı hedeflemektedir.

2.Küresel Borç Sürdürülebilirliği ve Finansal İstikrar

Küresel borç sürdürülebilirliği, devletlerin mevcut ve gelecekteki borç yükümlülüklerini ekonomik büyümeyi, sosyal harcamaları ve makroekonomik istikrarı riske atmadan yerine getirebilme kapasitesini ifade eder. Son yıllarda artan kamu borç stokları, yükselen faiz oranları ve küresel finansal dalgalanmalar, özellikle düşük ve orta gelirli ülkelerde borç kırılganlığını artırmıştır. Bu durum, yalnızca ulusal ekonomileri değil; küresel finansal sistemi ve ticaret akışlarını da doğrudan etkilemektedir.

Küresel borç sürdürülebilirliği ve finansal istikrarın sağlanması için ülkelerin borç stokları ve yükümlülüklerini düzenli olarak raporlaması ve hem resmî hem özel alacaklılarla şeffaf bilgi paylaşımını güçlendirmesi gerekmektedir. Borç krizleri yaşayan ülkeler için esnek ve hızlı borç yeniden yapılandırma mekanizmaları oluşturulmalı, alacaklılar arasında koordinasyon artırılarak süreçlerin adil ve etkili bir şekilde yürütülmesi sağlanmalıdır. Finansal erken uyarı sistemleri kurularak kırılgan ekonomilerde borç ve likidite riskleri önceden tespit edilmeli ve sistemik krizlerin önüne geçilmelidir. Ayrıca borç yönetimi politikaları, kalkınma yatırımlarını destekleyecek biçimde planlanmalı ve uzun vadeli projelerin finansmanı borç sürdürülebilirliği gözetilerek sağlanmalıdır. Uluslararası iş birliği kapsamında gelişmekte olan ülkelerin borç yönetimi

kapasitesini artıracak eğitim ve teknik destek programları yaygınlaştırılmalı ve çok taraflı kalkınma bankaları ile IMF ile koordinasyon güçlendirilmelidir.

3.Çok Taraflı Kalkınma Bankalarının Reformu ve Uluslararası İş Birliği

Çok taraflı kalkınma bankaları (ÇTKB'ler), gelişmekte olan ülkelerin sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmasında finansman, teknik destek ve politika danışmanlığı sağlayan temel kurumlardır. Küresel ekonomik krizler, pandemi sonrası toparlanma süreci ve iklim değişikliği gibi sınır aşan sorunlar, bu kurumların rolünü daha da kritik hâle getirmiştir. Bu nedenle reform tartışmaları, uluslararası iş birliği kapasitesinin güçlendirilmesi bağlamında önem kazanmaktadır.

Başta Dünya Bankası Grubu ve Uluslararası Para Fonu olmak üzere çok taraflı finans kuruluşlarının mevcut sermaye yapıları, kredi kapasiteleri ve yönetim modelleri günümüz ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalabilmektedir.

Çok taraflı kalkınma bankalarının reformu kapsamında uluslararası iş birliğini güçlendirmek için öncelikle bu kurumların sermaye yapılarının güçlendirilmesi ve kredi kapasitelerinin artırılması gerekmektedir. Üye ülkelerin sermaye katkılarını artırması, bankaların özellikle iklim değişikliği, salgınlar ve gıda krizleri gibi küresel sorunlara yönelik daha uzun vadeli ve uygun maliyetli finansman sağlamasına imkân tanıyacaktır. Bununla birlikte yönetim yapısının güncellenmesi ve gelişmekte olan ülkelerin karar alma süreçlerindeki temsiline artırılması, küresel sistemin meşruiyetini güçlendirecektir. Borç sıkıntısı yaşayan ülkeler için daha hızlı ve şeffaf borç yeniden yapılandırma mekanizmalarının oluşturulması da finansal istikrar açısından önem taşımaktadır.

4.Dijital Dönüşüm ve Kalkınma İçin Uluslararası İş Birliği

Dijital dönüşüm, ekonomik büyüme ve sürdürülebilir kalkınma için kritik bir alan olup, G20 bağlamında uluslararası iş birliği ile daha etkili hâle getirilebilir. Bu iş birliği, ülkelerin dijital altyapı yatırımlarını güçlendirmesi, kapsayıcı internet ve bulut teknolojilerine erişimi artırması, finansal kapsayıcılığı yaygınlaştırması ve fintech çözümlerini desteklemesi üzerinden şekillenmektedir. Ayrıca veri güvenliği, siber risk yönetimi ve dijital vergi düzenlemelerinde ortak standartlar oluşturmak, teknoloji transferi ve kapasite geliştirme programlarıyla bilgi paylaşımını sağlamak, dijital ekonominin güvenli ve sürdürülebilir büyümesini

destekler. Bu politikalar, ülkelerin ekonomik ve sosyal kalkınma hedeflerine ulaşmasını hızlandırırken, küresel ölçekte kapsayıcı, dirençli ve entegre bir dijital ekosistem oluşturmaya mümkün kılar.

5.İklim Değişikliği ve Kalkınma İçin Uluslararası İş Birliği

İklim değişikliği ile mücadele, günümüzde yalnızca çevresel bir mesele değil; aynı zamanda ekonomik kalkınma, sosyal adalet ve küresel istikrar meselesidir. Bu nedenle iklim politikaları ile kalkınma stratejileri arasındaki uyum, uluslararası iş birliğinin temel gündemlerinden biri hâline gelmiştir. Özellikle gelişmekte olan ülkeler açısından iklim değişikliği; tarım, su kaynakları, enerji arzı ve altyapı üzerinde doğrudan baskı oluşturarak kalkınma süreçlerini yavaşlatma riski taşımaktadır.

6.Gıda Güvenliği ve Tarımsal Kalkınma

Gıda güvenliği, sürdürülebilir kalkınmanın ve sosyal istikrarın temel unsurlarından biridir. G20 ülkeleri açısından gıda güvenliği, yalnızca yeterli ve besleyici gıda sağlamakla sınırlı olmayıp, tarımsal üretim kapasitesinin artırılması, kırsal kalkınmanın desteklenmesi ve iklim değişikliğine uyum politikalarıyla doğrudan ilişkilidir. Tarım sektöründe modern teknoloji, sulama sistemleri, verimli tohum ve dijital tarım uygulamalarının kullanımı, üretim verimliliğini artırmakta ve kırsal alanlarda istihdamı desteklemektedir.

Uluslararası iş birliği, bu hedeflerin gerçekleştirilmesinde kritik rol oynamaktadır. G20 üyeleri, bilgi ve teknoloji transferi, tarım finansmanına erişim, tedarik zinciri dayanıklılığı ve tarımsal risk yönetimi alanlarında ortak politika ve stratejiler geliştirebilir.

7.Gelişmekte Olan Ülkelerin Küresel Ticarete Entegrasyonu

Gelişmekte olan ülkelerin küresel ticarete entegrasyonu, ekonomik büyüme, istihdam yaratma ve kalkınma hedeflerine ulaşmada kritik bir rol oynamaktadır. Bu entegrasyon, ülkelerin ihracat kapasitelerinin artırılması, uluslararası standartlara uyum ve tedarik zincirlerine dahil olma yoluyla gerçekleşir. Ticaretin kolaylaştırılması, gümrük prosedürlerinin modernizasyonu, dijital ticaret altyapısının geliştirilmesi ve kapasite geliştirme programları, gelişmekte olan ülkelerin küresel pazarlara erişimini güçlendirir. G20 çerçevesinde bu süreç, ülkeler arasında bilgi paylaşımı, politika koordinasyonu ve çok taraflı iş birliği ile

desteklenerek, küresel ekonomik sistemde kapsayıcı ve dengeli bir entegrasyon sağlanmasına katkıda bulunur.

7.1.OECD

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD), İkinci Dünya Savaşı sonrasında, Batı Avrupa'nın yeniden inşası amacıyla hayata geçirilen Marshall Planı çerçevesinde ABD ve Kanada'nın o dönemde yaptıkları mali yardımın dağıtımına yardımcı olmak amacıyla kurulan ve 1947-1960 yılları arasında faaliyette bulunan Avrupa Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nın (OEEC) yerine daha geniş bir görev tanımı çerçevesinde tesis edilmiştir.

Kuruluşundan itibaren OECD'nin öne çıkan amacı, hükümetlere kapsayıcı ve sürdürülebilir büyümeyi destekleyen politikalar konusunda tavsiyeler geliştirmek ve böylelikle, küresel refahın artmasına katkı sağlamak olmuştur. OECD, kanıt ve veriye dayalı tavsiye ve standartlar geliştirerek ve bunların uygulanmasını destekleyerek sosyal, ekonomik ve çevresel sorunlara çok taraflı çözümler sunmayı hedeflemektedir.

7.2.International Monetary Fund (IMF)

Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund – IMF), 1944 yılında Bretton Woods Konferansı'nda kurulmuş, küresel parasal iş birliğini teşvik etmeyi ve finansal istikrarı sağlamayı amaçlayan bir uluslararası kuruluştur. Merkezi Washington, D.C.'dedir ve günümüzde 190'dan fazla ülke üyedir. IMF, ekonomik istikrarın korunması, kriz dönemlerinde mali destek sağlanması ve üye ülkelere politika danışmanlığı yapılmasıyla küresel ekonomi için kilit bir rol oynar.

IMF'nin üç temel işlevi vardır: politika danışmanlığı, finansal destek ve kapasite geliştirme.

Fon, üye ülkelerin ekonomik ve finansal gelişmelerini izleyerek istikrarı artırıcı politika önerileri sunar; ödemeler dengesi sorunu yaşayan ülkelere kredi sağlar; ayrıca kamu maliyesi, para politikası ve finansal yönetim alanlarında teknik destek verir.

IMF, küresel finansal sistemde istikrarın sürdürülmesine katkı sağlasa da, uyguladığı kemer sıkma politikaları nedeniyle zaman zaman eleştirilir. Özellikle gelişmekte olan ülkelere, borç programlarının büyüme ve istihdam üzerindeki olumsuz etkileri tartışma konusu olmuştur. Bununla birlikte, kuruluş son yıllarda sosyal harcamalar, gelir eşitsizliği ve iklim finansmanı gibi alanlara daha fazla önem vermeye başlamıştır.

7.3.Dünya Bankası Grubu

Dünya Bankası Grubu, gelişmekte olan ülkelerde yoksulluğun azaltılması, sürdürülebilir kalkınmanın desteklenmesi ve ekonomik istikrarın güçlendirilmesi amacıyla faaliyet gösteren uluslararası bir finans kuruluşları topluluğudur. 1944 yılında Bretton Woods Konferansı sonrasında kurulan yapı, üye ülkelere finansman, teknik destek ve politika danışmanlığı sağlamaktadır. Dünya Bankası Grubu yalnızca kredi veren bir kurum değil; aynı zamanda kalkınma stratejileri geliştiren, veri üreten ve ülkelerin kurumsal kapasitesini artırmayı amaçlayan kapsamlı bir kalkınma aktörüdür.

Dünya Bankası (IBRD ve IDA) faaliyetleri özellikle gelişmekte olan ülkelerde, insan gelişimi (örneğin eğitim, sağlık), tarım ve kırsal kalkınma gibi alanlarda (örneğin sulama, köy hizmetleri), çevre koruma alanlarında (örneğin kirlilik azaltma, yönetmelik yapmak ve uygulamak), altyapı (yol, kentsel dönüşüm, elektrik) ve yönetim (örneğin yolsuzlukla mücadele, yasal kurumları geliştirme) gibi alanlarda yoğunlaşmaktadır. IBRD ve IDA üyesi ülkelerin yanı sıra yoksul ülkelere tercihli krediler ve hibeler de verilmektedir. Krediler veya belirli projeler için hibe genellikle sektör veya ekonomide daha geniş politika değişiklikleri ile bağlantılıdır. Örneğin, kıyı çevre yönetimini geliştirmek için verilecek bir kredi ya da hibe ulusal ve yerel düzeylerde kirliliği sınırlamak için yeni düzenlemelerin uygulanmasını ve yeni çevresel kurumların oluşturulmasını şart koşabilir.

7.4.United Nations Development Programme (UNDP)

The United Nations Development Programme (UNDP), 1965 yılında kurulan Birleşmiş Milletler'in (BM) önde gelen kalkınma ajansıdır. 170'ten fazla ülke ve bölgede faaliyet gösteren UNDP, yoksulluğu ortadan kaldırmayı, eşitsizlikleri azaltmayı ve ülkelerin sürdürülebilir kalkınma kapasitesini güçlendirmeyi amaçlar.

UNDP'nin misyonu, yoksulluğu sona erdirmek, kapsayıcı kurumlar kurmak ve hukukun üstünlüğünü desteklemektir. Kurum, ülkelerin insan gelişimini hızlandırmak için politika danışmanlığı, kurumsal kapasite geliştirme ve stratejik ortaklıklar sunar.

UNDP, her ülke için beş yıllık programlar aracılığıyla kalkınma projelerini destekler; yatırımları teşvik eder, yerel kapasiteyi güçlendirir ve teknolojik yenilikleri yaygınlaştırır. 2022-2024 döneminde 132 ülkede 100 milyondan fazla insana sürdürülebilir enerjiye erişim sağlanmasına katkıda bulunmuş, 816 milyon seçmenin oy kullanma süreçlerini desteklemiştir. Ayrıca, yaklaşık 867 milyar ABD doları tutarında kamu ve özel finansmanı SDG'lerle uyumlu hale getirmiştir.

8.G-20 ÜLKELERİNİN GÖRÜŞLERİ

8.1.Almanya

kalkınma işbirliğini sürdürülebilirlik ve iklim politikalarıyla bütünleştirir. Çok taraflılığı güçlü biçimde savunur ve işbirliğinin uzun vadeli, çevresel ve mali sorumluluk temelinde yürütülmesi gerektiğini belirtir.

8.2.Amerika Birleşik Devletleri

kalkınma işbirliğini desteklemekle birlikte bunun kurallara dayalı, şeffaf ve reform şartlı olması gerektiğini savunur. Çok taraflı kalkınma bankalarının etkinliğinin artırılmasını ister; işbirliğini özel sektör yatırımları ve serbest piyasa ilkeleriyle uyumlu bir çerçevede görür.

8.3.Arjantin

borç sürdürülebilirliğini öncelikli görür. İşbirliğinin uluslararası finans sisteminde daha adil kurallar oluşturması gerektiğini savunur.

8.4.Avustralya

bölgesel işbirliğini önceliklendirir ve Pasifik ülkelerine odaklanır. Kalkınma ortaklıklarının bölgesel istikrar ve iklim dayanıklılığına katkı sağlaması gerektiğini savunur.

8.5.Brezilya

Brezilya, sosyal eşitlik, kapsayıcı büyüme ve iklim odaklı kalkınma işbirliğini vurgulamış; kalkınma politikalarının sadece ekonomik değil aynı zamanda eşitlik ve adaleti de güçlendirmesi gerektiğini savunmuştur.

8.6.Çin

Altyapı yatırımları ve Güney-Güney işbirliği modelini savunur. İşbirliğinin siyasi koşullardan arındırılmış ve egemenlik ilkesine saygılı olması gerektiğini vurgular.

8.7.Endonezya

enerji dönüşümü ve altyapı yatırımlarına odaklanır. İşbirliğinin gelişmekte olan ülkelerin finansmana erişimini kolaylaştırması gerektiğini belirtir.

8.8.Fransa

uluslararası kalkınmada kolektif hareketi ve küresel yönetim reformunu destekler. İşbirliğinin özellikle Afrika'ya yönelik finansman ve iklim adaleti boyutunda güçlendirilmesini savunur.

8.9.Güney Afrika

Afrika kıtasının kalkınma ve sesinin küresel platforma taşınmasını temel hedeflemiştir. G20'de dayanışma teması çerçevesinde özellikle borç

sürdürülebilirliği, yatırım çekme ve Afrika'nın kalkınma gündemini güçlendirme konularını önceliklendirmiştir.

8.10.Güney Kore

teknoloji transferi ve dijital kalkınma konularını ön plana çıkarır. İşbirliğini kalkınma deneyimi paylaşımı ve yenilikçilik temelinde ele alır.

8.11.Hindistan

kalkınma işbirliğinde tarihsel sorumluluk ve iklim adaleti ilkesini öne çıkarır. İşbirliğinin gelişmekte olan ülkelerin ihtiyaçlarına göre şekillenmesi gerektiğini savunur.

8.12.Birleşik Krallık

kalkınma yardımlarında iyi yönetim, hukukun üstünlüğü ve toplumsal cinsiyet eşitliği şartlarını öne çıkarır. İşbirliğinin demokratik kurumları güçlendirecek şekilde tasarlanması gerektiğini savunur.

8.13.İtalya

Kalkınma işbirliğini Akdeniz ve Afrika merkezli ele alır. İşbirliğinin göç, gıda güvenliği ve enerji istikrarı ile bağlantılı şekilde yürütülmesi gerektiğini savunur.

8.14.Japonya

kaliteli altyapı yatırımı ve teknik kapasite geliştirme yaklaşımını benimser. İşbirliğinin uzun vadeli ve sürdürülebilir projeler üzerinden yürütülmesini savunur.

8.15.Kanada

kapsayıcı ve insan odaklı kalkınma yaklaşımını benimser. İşbirliğini özellikle kadınların ekonomik katılımı ve sosyal eşitlik üzerinden şekillendirmeyi tercih eder.

8.16.Meksika

Sosyal eşitsizliklerin azaltılması ve kapsayıcı büyümeyi savunur. İşbirliğinin Latin Amerika'da kalkınma açığını kapatmaya hizmet etmesi gerektiğini ifade eder.

8.17.Rusya

Batı merkezli finans sistemine eleştirel yaklaşır. İşbirliğinin daha dengeli ve alternatif finans mekanizmalarına açık olması gerektiğini savunur.

8.18.Suudi Arabistan

Kalkınma fonları ve enerji yatırımları aracılığıyla finansman sağlar. İşbirliğini altyapı ve ekonomik çeşitlendirme odaklı yürütür.

8.19.Türkiye

Türkiye kapsayıcı kalkınma anlayışını desteklediğini belirtmiştir.“hiç kimseyi geride bırakmama” ilkesiyle uluslararası işbirliğini savunmuş ve iklim, afet risk azaltımı ile sürdürülebilir enerji dönüşümü gibi konulara vurgu yapmaktadır.

8.20.Avrupa Birliği

Avrupa Birliği'nin uluslararası kalkınma iş birliğindeki temel tutumu, yardımı bir hayırseverlikten ziyade stratejik bir "yatırım ortaklığı" olarak görmektir. AB, Global Gateway stratejisiyle gelişmekte olan ülkelerde altyapı, enerji ve dijitalleşme projelerini finanse ederek hem bu bölgelerin kalkınmasını desteklemekte hem de kendi küresel etkisini artırmayı hedeflemektedir. Bu iş birliği modelinde "sürdürülebilirlik" ve "demokratik değerler" ön koşuldur

9.G20 zirvesinde neler konuşuldu?

2025 yılında düzenlenen G20 Liderler Zirvesi, Güney Afrika'nın dönem başkanlığında Johannesburg'da gerçekleştirilmiş ve kalkınma için uluslararası işbirliği zirvenin ana gündem maddelerinden biri olmuştur. Zirve, küresel ekonomik kırılganlıkların arttığı, borç krizlerinin derinleştiği ve iklim değişikliğinin kalkınma üzerindeki etkilerinin yoğunlaştığı bir dönemde yapıldığı için, çok taraflı işbirliğinin yeniden güçlendirilmesi vurgulanmıştır. Liderler, özellikle gelişmekte olan ve düşük geliri ülkelerin finansman ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için küresel dayanışmanın artırılması gerektiğini ifade etmiş; kalkınmanın yalnızca ekonomik büyüme değil, aynı zamanda sosyal adalet, eşitlik ve sürdürülebilirlik boyutlarını da kapsamaması gerektiği üzerinde uzlaşmıştır.

Zirvede en fazla tartışılan başlıklardan biri borç sürdürülebilirliği olmuştur. Birçok Afrika ve düşük geliri ülkenin yüksek kamu borcu altında kalkınma yatırımlarını gerçekleştirememesi nedeniyle, borç yeniden yapılandırma mekanizmalarının hızlandırılması gerektiği belirtilmiştir. Bu kapsamda G20'nin Ortak Çerçeve mekanizmasının daha etkin ve öngörülebilir hâle getirilmesi gerektiği vurgulanmış; ayrıca Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankası gibi çok taraflı kalkınma finansmanı kuruluşlarının reforme edilerek daha fazla kaynak mobilize etmesi gerektiği dile getirilmiştir. Liderler, çok taraflı kalkınma bankalarının sermaye yapılarının güçlendirilmesi ve özel sektör yatırımlarının teşvik edilmesi yoluyla kalkınma finansman açığının kapatılmasını desteklediklerini ifade etmiştir.

10.Sonuç

Uluslararası işbirliği, özellikle dijital ekonomi, finansal dönüşüm ve kalkınma politikaları bağlamında, G20 ülkeleri için artık tercihten ziyade yapısal bir zorunluluk hâline gelmiştir. Küresel tedarik zincirlerinin iç içe geçmesi, sınır ötesi sermaye hareketleri, dijital hizmet ticaretinin artışı ve çok uluslu şirketlerin faaliyet alanlarının genişlemesi, tek taraflı politikaların etkinliğini azaltmakta; ortak standartlar, eşgüdümlü düzenlemeler ve kurumsal işbirliğini öne çıkarmaktadır.

G20 çerçevesinde ülkelerin yaklaşımlarına bakıldığında, genel bir işbirliği iradesi bulunmakla birlikte bu işbirliğinin kapsamı ve derinliği konusunda farklılaşmalar görülmektedir. ABD ve AB ülkeleri, kurallara dayalı çok taraflı sistemi ve OECD merkezli vergi reformlarını desteklerken; aynı zamanda veri güvenliği, rekabet hukuku ve dijital platform düzenlemelerinde daha normatif bir yaklaşım benimsemektedir. Çin ise çok taraflılığı savunmakla birlikte, dijital egemenlik ve devlet merkezli kalkınma modeli doğrultusunda daha kontrollü ve stratejik bir işbirliği anlayışını tercih etmektedir. Hindistan ve Endonezya gibi yükselen ekonomiler, dijital kamu altyapıları ve finansal kapsayıcılık projeleri üzerinden işbirliğini desteklerken, gelişmekte olan ülkelerin politika alanını daraltacak katı küresel kurallara karşı temkinli davranmaktadır.

Almanya, Fransa, İtalya ve Japonya gibi gelişmiş ekonomiler, özellikle sürdürülebilir finans, dijital vergi ve sınır ötesi ödeme sistemlerinin iyileştirilmesi konularında koordinasyonu savunurken; Brezilya, Güney Afrika ve Arjantin gibi ülkeler küresel yönetim reformu, kalkınma finansmanı ve borç sürdürülebilirliği konularında daha adil ve kapsayıcı bir uluslararası sistem talep etmektedir. Suudi Arabistan, Türkiye ve Meksika gibi orta ölçekli ekonomiler ise hem küresel entegrasyonu sürdürme hem de ulusal ekonomik istikrarı koruma arasında dengeli bir yaklaşım izlemektedir.

G20 ülkeleri arasında yöntem ve öncelik farklılıkları bulunsa da, küresel ekonomik mimarinin geleceği büyük ölçüde işbirliğinin niteliğine bağlıdır. İşbirliğinin derinliği arttıkça küresel düzen daha öngörülebilir ve kapsayıcı hâle gelmekte; zayıfladıkça ise parçalı ve rekabetçi bir yapıya evrilmektedir. Bu nedenle güncel eğilim, rekabet ile işbirliğinin aynı anda var olduğu “rekabetçi çok taraflılık” modeli olarak değerlendirilebilir.

